

ภาพโป๊: กฎหมายสื่อลามกและศีลธรรม  
Pornographic Images: Obscenity Laws and Morality

จอมพล พิทักษ์สันติโยธิน\*  
Jompon Pitaksantayothin

\* นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; LL.M., International Economic Law, University of Warwick (with Merit); LL.M., University of Edinburgh; Ph.D., Cyberlaw, University of Leeds; Certificate in Korean Language, Korea University; อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (ถึงวันที่ 28 กรกฎาคม 2559) นักวิจัยบางเวลา ศูนย์กฎหมายการแพทย์ สาธารณสุข สิ่งแวดล้อมและวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Pitaksantayothin, J. (2016). 12(1): 77-100

Copyright © 2016 by Journal of Social Sciences, Naresuan University: JSSNU.

All rights reserved

## บทคัดย่อ

ร่างกายอันเปลือยเปล่าของมนุษย์ทั้งหญิงและชาย ลีลาท่วงท่าของกิจกรรมทางเพศอันหลากหลาย ถูกบันทึกเป็นภาพลงในสื่ออนาชาตินิตตลอดช่วงประวัติศาสตร์อันแสนยาวนานในหลายอารยธรรม จากภาพวาดบนแจกันและเครื่องถ้วยชามของกรีก ภาพเขียนฝาผนังในนครปอมเปอีของโรมัน ภาพสลักหินกามาสุตราแห่งคาจูราโฮของอินเดีย ภาพพิมพ์ซุงกะของญี่ปุ่น ภาพจิตรกรรมฝาผนังเชิงสังวาสแห่งวัดบางยี่ขันในประเทศไทย ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงความสนใจและความหลงใหลของมนุษยชาติในเรื่องราวของ “ภาพโป๊” ซึ่งเป็นตัวแทนการแสดงออกในเรื่องทางเพศของตนมาโดยตลอด อย่างไรก็ตามในอีกด้านหนึ่งสังคมมนุษย์ก็พยายามที่จะควบคุมภาพโป๊เหล่านี้ในนามของสิ่งที่เรียกว่า “ศีลธรรม” โดยใช้กฎหมายสื่อลามกเป็นเครื่องมือ บทความนี้จะศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของ “กฎหมายสื่อลามก” และ “ศีลธรรม” โดยจะใช้มุมมองทางนิติศาสตร์ สังคมวิทยาและประวัติศาสตร์ในการวิเคราะห์ โดยจะมุ่งเน้นการอภิปรายในประเด็นทางกฎหมายและศีลธรรมในบริบทของประเทศไทยและประเทศอังกฤษในสองส่วนแรก และในส่วนสุดท้ายจะอภิปรายปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาพโป๊ สังคมและรัฐเฉพาะในบริบทของประเทศไทย

**คำสำคัญ:** ภาพโป๊, กฎหมายสื่อลามก, ศีลธรรม, ประเทศไทย, ประเทศอังกฤษ

## Abstract

Naked bodies and sexual acts of human have been being recorded continuously in various pictorial forms throughout the long history of mankind; from sexually explicit images painted on Greek vases, erotic murals of the ancient Roman city of Pompeii, Kama Sutra sculptures at Khajuraho Temple of ancient Indian civilisation, Shunga woodblock printed art of Japan to a mural depicting a couple engaging in a sexual activity at Bang Yi Khan Temple in Thailand. These “pornographic images” are clear evidence of how much we are interested in sexual representations. However, it is also difficult to deny that society on behalf of us is attempting to control pornographic images in the name of “morality, by enforcing obscenity laws. This article aims to examine and analyse the relationship between “obscenity laws” and “morality” from legal, sociological and historical perspectives. In the first two sections, the discussion focuses on issues concerning obscenity laws and sexual mores in Thailand and England. However, the final section concentrates specifically on the interaction between pornographic images, society and state in the context of Thailand.

**Keywords:** Pornographic Images, Obscenity Laws, Morality, Thailand, England

## บทนำ

ร่างกายอันเปลือยเปล่าของมนุษย์ทั้งหญิงและชาย สีสาท่วงท่าของกิจกรรมทางเพศอันหลากหลายถูกบันทึกเป็นภาพลงในสื่อมานานนับตลอดช่วงประวัติศาสตร์อันแสนยาวนานในหลายอารยธรรม จากภาพวาดบนแจกันและเครื่องถ้วยชามของกรีก (ดูภาพตัวอย่างใน Kilmer, 1993) ภาพเขียนฝาผนังในนครปอมเปอีของโรมัน (ดูภาพตัวอย่างใน Varone, 2001) ภาพสลักหินกามาสูตราแห่งคาจูราโฮของอินเดีย (ดูภาพตัวอย่างใน Varma, 2004) ภาพพิมพ์ขงกะของญี่ปุ่น (ดูภาพตัวอย่างใน Buckland, 2010) ภาพจิตรกรรมฝาผนังเชิงสังวาสในวัดหลายแห่งของไทย เช่น ภาพจิตรกรรมฝาผนังเชิงสังวาสในวัดบางยี่ขัน (ดูภาพตัวอย่างใน นิวัติ กองเพียร, 2551) จนมาถึงยุคสมัยที่ภาพเรื่องราวทางเพศเชิงการฉ้อฉลเหล่านี้ถูกบันทึกลงในภาพถ่าย ภาพยนตร์ วิดีโอ สื่อดิจิทัล และส่งผ่านเผยแพร่ผ่านทางอินเทอร์เน็ต สิ่งที่เราสามารถเรียกรวมๆ ว่า “ภาพโป๊” (pornographic images) เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความสนใจและความหลงใหลของมนุษยชาติในเรื่องราวของภาพแทนทางเพศของตนมาโดยตลอด

อย่างไรก็ตาม ในอีกด้านหนึ่ง สังคมมนุษย์ก็พยายามที่จะใช้มาตรการต่างๆ เพื่อควบคุมภาพโป๊เหล่านั้นไม่ให้แพร่หลายออกไปในวงกว้าง และในบางกรณีก็ถึงขนาดกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ผลิตหรือเผยแพร่ภาพโป๊เหล่านั้นขึ้นมา “กฎหมายสื่อลามก” (obscenity law) ถือเป็นมาตรการสำคัญที่หลายๆ ประเทศนำมาใช้ในการควบคุมภาพโป๊ไม่ให้มีการผลิตและเผยแพร่ออกไป โดยมี “ศีลธรรม” (morality) เป็นสิ่งที่รัฐมักใช้อ้างอิงเพื่อสร้างความชอบธรรมในการกำหนดความผิดทางกฎหมายให้กับ “ภาพโป๊” ข้ออ้างเรื่องศีลธรรมในการควบคุมภาพโป๊นี้ปรากฏทั้งในตัวบทกฎหมายเอง เช่น ในกรณีกฎหมายของประเทศอังกฤษ Obscene Publications Act 1959 หรือ ในคำพิพากษาดังเช่นในกรณีของประเทศไทย ตัวอย่างเช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 2875/2531 คำพิพากษาฎีกาที่ 7416/2537 และคำพิพากษาฎีกาที่ 2787/2541 เป็นต้น

บทความนี้มุ่งที่จะวิเคราะห์ภาพโป๊และกฎหมายสื่อลามกของประเทศไทยและประเทศอังกฤษภายใต้บริบทเรื่อง “ศีลธรรม” เพื่อที่จะอธิบายถึงความสัมพันธ์กันระหว่างศีลธรรมและกฎหมายสื่อลามกที่ถูกใช้ในการควบคุมภาพโป๊ โดยในส่วนแรกจะทำการวิเคราะห์บรรทัดฐานสื่อลามก โดยมุ่งศึกษาไปที่คำว่า “ภาพโป๊” และ “สื่อลามก” ทั้งทางด้านภาษาศาสตร์ และทางด้านกฎหมายซึ่งจะมุ่งประเด็นไปที่การกำหนดบรรทัดฐานสื่อลามก (obscenity standards) ที่กฎหมายของประเทศไทยและประเทศอังกฤษได้วางไว้อันเป็นจุดเชื่อมโยงแนวคิดศีลธรรมเข้ากับกฎหมาย ในส่วนที่สองจะทำการศึกษาแนวคิดที่ทำให้ “ศีลธรรม” กลายมาเป็นพื้นฐานสำคัญในการควบคุมภาพโป๊ และในส่วนสุดท้ายจะทำการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของผู้คนในสังคมและของรัฐที่มีต่อภาพโป๊ในบริบทของสังคมไทย

อนึ่ง “ภาพโป๊” ในบทความนี้หมายความว่าภาพโป๊ที่แสดงร่างกายเปลือยเปล่าและกิจกรรมทางเพศของผู้ใหญ่ คือ ผู้มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปเท่านั้น ไม่รวมถึงภาพโป๊ที่แสดงเรื่องราวทางเพศของเด็ก หรือที่เรียกกันว่า “ภาพโป๊เด็ก” (child pornography) ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลในการควบคุมภาพโป๊เด็กมุ่งเน้นไปที่การคุ้มครองรักษาสวัสดิภาพของเด็กไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของการถูกล่อลวงเพื่อล่วงละเมิดทางเพศในรูปแบบ

ต่างๆ (จอมพล พัทธกษัตติโยธิน, 2551-2552: 14-16) ซึ่งไม่ใช่ประเด็นเรื่องของศีลธรรมที่เป็นเหตุผลหลักประการหนึ่งในการควบคุมภาพโป๊ผู้ใหญ่ ดังนั้นบทความนี้จึงไม่รวมการวิเคราะห์ภาพโป๊เด็ก

## ส่วนที่ 1: บรรทัดฐานสื่อลามก

การที่จะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาพโป๊ กฎหมายสื่อลามก และศีลธรรม จุดเริ่มต้นจำเป็นที่จะต้องเข้าใจความหมายของคำว่า “ภาพโป๊” และ “สื่อลามก” ทั้งในบริบททางภาษาศาสตร์และทางกฎหมาย จากนั้นจึงค่อยทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างศีลธรรมและกฎหมายสื่อลามก ซึ่งความสัมพันธ์นี้ปรากฏให้เห็นชัดเจนทั้งในรูปแบบของคำพิพากษา และในตัวบทกฎหมายเอง

### 1.1 ภาพโป๊และสื่อลามก: มุมมองทางภาษาศาสตร์

พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำว่า “โป๊” ว่าเป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง เปลือย หรือค่อนข้างเปลือย หรือมีเจตนาที่จะเปิดเผยในส่วนที่ควรปกปิด ดังนั้นคำว่า “ภาพโป๊” จึงอาจตีความได้ว่าหมายถึง ภาพที่นำเสนอการเปลือยกายหรือเปิดเผยอวัยวะเพศที่ถือว่าควรปกปิดและรวมไปถึงมีภาพการร่วมเพศอย่างเปิดเผยด้วย ในขณะที่ภาษาอังกฤษ คำว่า “pornography” มาจากคำในภาษากรีกสองคำ คือ porne ที่หมายถึงโสเภณี และคำว่า graphein ซึ่งแปลว่าการบันทึก ดังนั้น คำว่า pornography แต่ดั้งเดิมจึงหมายถึง บันทึกเรื่องราวชีวิตของโสเภณีและลูกค้า แต่ต่อๆ มาถูกใช้ในความหมายที่เกี่ยวกับเรื่องทางเพศในลักษณะเดียวกับคำว่า “โป๊” ในภาษาไทย (จอมพล พัทธกษัตติโยธิน, 2555: 453-454)

ส่วนคำว่า “ลามก” นั้น พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานก็ได้ให้คำนิยามไว้เช่นกันว่า หมายถึง หยาบช้าต่ำทราม, หยาบโลน, อันเป็นที่น่ารังเกียจของคนดีมีศีลธรรม ซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “obscene” ซึ่งหมายถึง การแสดงหรือพรรณนาเกี่ยวกับเรื่องเพศในทางที่น่ารังเกียจและขัดต่อศีลธรรมความเหมาะสมในเรื่องเพศ (จอมพล พัทธกษัตติโยธิน, 2555: 454)

หากมองจากมุมมองทางภาษาศาสตร์จะพบว่า “ภาพโป๊” และ “สื่อลามก” นั้นโดยไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งเดียวกันเสมอไป “ภาพโป๊” จะเข้าข่ายการเป็น “สื่อลามก” ได้จะต้องเป็นภาพโป๊ที่มีลักษณะต่ำทราม อันเป็นที่น่ารังเกียจและขัดต่อศีลธรรม หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าหาก “ภาพโป๊” นั้นไม่ถึงขนาดเป็นที่รังเกียจและต่ำทรามขัดต่อศีลธรรมแล้ว “ภาพโป๊” นั้นก็จะเป็นสื่อลามกไม่ได้ อย่างไรก็ตามการจะตัดสินว่า “ภาพโป๊” ใดเป็น “สื่อลามก” นั้นเป็นมุมมองทางอัตวิสัยของแต่ละบุคคล คนหนึ่งอาจมองว่า “ภาพโป๊” หนึ่งเป็น “สื่อลามก” และอีกคนหนึ่งอาจมองว่า “ภาพโป๊” เดียวกันนั้นไม่เป็น “สื่อลามก” ก็ได้ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะหาบรรทัดฐานกลางที่คงที่สม่ำเสมอมาตัดสิน

### 1.2 ภาพโป๊และสื่อลามก: มุมมองทางกฎหมาย

เช่นเดียวกับในบริบททางภาษาศาสตร์ ในมิติทางกฎหมาย “ภาพโป๊” และ “สื่อลามก” อาจจะไม่ใช่อะไรที่เหมือนกันเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบรรทัดฐานที่กฎหมายสื่อลามก (obscenity standards) ในแต่ละประเทศ

วางไว้ หากภาพโป๊นั้นมีลักษณะเข้าตามบรรทัดฐานที่กฎหมายหรือคำพิพากษาวางไว้ก็จะถือว่าเป็นสื่อลามก ซึ่งเป็นเป้าหมายของการควบคุมของรัฐและกฎหมาย ในทางตรงกันข้ามถ้าภาพโป๊นั้นไม่มีลักษณะตามบรรทัดฐานสื่อลามกที่ได้วางไว้ภาพนั้นๆ ก็จะไม่ถือว่าเป็นสื่อลามกแต่อย่างใด

### 1.1.1 บรรทัดฐานสื่อลามกตามกฎหมายไทย

ในกรณีของกฎหมายไทยนั้น แม้ว่า ณ ปัจจุบัน มาตรา 287 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และมาตรา 14 (4) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เป็นบทบัญญัติหลักของกฎหมายสื่อลามกของไทย<sup>1</sup> แต่บทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้วางบรรทัดฐานที่จะใช้สำหรับพิจารณาว่าภาพโป๊นั้นเป็นสื่อลามกไว้ แต่เป็นศาลฎีกาที่วางบรรทัดฐานสื่อลามกของประเทศไทยไว้ในคำพิพากษาฎีกาที่สำคัญ เช่น

คำพิพากษาฎีกา 6301/2533 ภาพพิมพ์ของกลางเป็นภาพหญิงสาว ซึ่งมีบางภาพเปิดเผยเต้านมอย่างโจ่งแจ้ง ส่วนที่อวัยวะเพศแม้จะมีผ้าอาภรณ์ปกปิดไว้ แต่ก็ปกปิดไว้อย่างห่อหุ้ม ซึ่งนอกจากจะอยู่ในอิริยาบถที่ไม่เรียบร้อย ไม่น่าดูแล้ว ยังอยู่ในอิริยาบถที่น่าเกลียดน่าชังอีกด้วย กล่าวคือ มีบางภาพอยู่ในอิริยาบถนอนก้นนอนหงายกางขาออกอย่างกว้าง ทำนองเจตนาเพื่ออวดอวัยวะเพศอย่างเด่นชัด ส่วนภาพที่อยู่ในอิริยาบถที่นั่งก้นกางขาออก แม้จะมีผ้าปกปิดอวัยวะเพศก็เป็นผ้าบางใส ซึ่งแสดงว่าต้องการอวดอวัยวะเพศเช่นเดียวกัน จึงถือเป็นภาพที่มีเจตนาอวดอวัยวะเพศให้เกิดความใคร่ทางกามารมณ์โดยตรง ถือเป็นภาพลามก

คำพิพากษาฎีกาที่ 3510/2531 ภาพหญิงยืนเปลือยกาย กอดชาย ภาพหญิงสวมแต่กางเกงในโปรงตา มีผู้ชายนอนกอดมือโอบบริเวณทรวงอก ภาพหญิงเปลือยกายท่อนบน ใช้มือจับหูโทรศัพท์กดที่อวัยวะเพศ ภาพหญิงเปิดเสื้อให้เห็นนมล้วงมือเข้าไปในกระโปรง ภาพหญิงเปลือยอก สวมกางเกงใน มือล้วงไปที่อวัยวะเพศ และภาพหญิงเปลือยอกสวมกางเกงขาสั้น มือข้างหนึ่งประคองนมอีกข้างหนึ่งล้วงไปจับที่อวัยวะเพศ แม้ภาพดังกล่าวในหนังสือแต่ละเล่ม จะไม่เห็นอวัยวะเพศชัดเจน แต่ก็มีลักษณะส่อไปในด้านอวัยวะกามารมณ์ และยังมีภาพหญิงเปลือยตลอดร่างอีกหลายภาพ ซึ่งบางภาพก็เห็นอวัยวะเพศได้ ถือเป็นภาพลามก

คำพิพากษาฎีกา 978/2492 รูปหญิงเปลือยกายเห็นเด่นชัดเฉพาะถัน ส่วนโยนัฎกระบายให้ลบลือนเห็นเพียงฐาน เป็นรูปแสดงสุขภาพอนามัยของการอาบแดด สอนวิธีเขียนส่วนสัดความงามของร่างกาย ไม่น่าเกลียด อุดจาดบัดสีที่น้อมนำไปสู่ความใคร่ทางกามารมณ์ จึงไม่ใช่ภาพลามกอนาจาร

คำพิพากษาฎีกาที่ 1856/2492 ภาพหญิงเปลือยกายในท่าต่างๆ ที่ไม่เปิดเผยให้เห็นของลับอวัยวะเพศเป็นแต่แสดงให้เห็นความงามของทรวดทรงอวัยวะภายนอกและแสดงฝีมือในการถ่าย และวาดภาพ ไม่แสดงไปในทางเลวทรามต่ำช้าแล้ว ไม่เป็นของลามกอนาจาร

จากคำพิพากษาฎีกาดังกล่าวข้างต้น สามารถที่จะพอสรุปสาระสำคัญของบรรทัดฐานความลามกตามกฎหมายไทยได้ 3 ประการดังนี้

ประการที่ 1 ลักษณะเปิดเผยทางเพศ ซึ่งในคำพิพากษาฎีการะบุไว้ค่อนข้างชัดเจนว่าหากภาพแสดงให้เห็นห้วงนมของผู้หญิง และ/หรือ อวัยวะเพศของทั้งผู้ชายและผู้หญิงจะถือว่าเป็นลักษณะเปิดเผยทางเพศ อย่างไรก็ตามมีข้อน่าสังเกตว่า ไม่มีคำพิพากษาใดระบุภาพที่เห็นกันไม่ว่าของผู้ชายหรือผู้หญิงถือว่าเป็นลักษณะเปิดเผย

## เผยทางเพศ

ประการที่ 2 นำไปสู่ความใคร่ทางกามารมณ์ นำเกลียดอุจาดบัดสี เลวทรามต่ำช้า กล่าวคือภาพเปิดเผยทางเพศนั้นถ้ามีลักษณะยั่วยวนก่อให้เกิดอารมณ์ทางเพศ เช่น นุ่งแหวกขา หรือ มีการลูบคลำที่อวัยวะเพศ ฯลฯ แม้จะไม่เห็นอวัยวะเพศเด่นชัด ถือว่าการก่อให้เกิดกามารมณ์ เป็นความเลวทรามต่ำช้า อุจาดบัดสี ซึ่งบรรทัดฐานข้อนี้ถือว่าเป็นบรรทัดฐานหลักในการตัดสินว่าอะไรเป็นสื่อลามก

ประการที่ 3 คุณค่าทางศิลปะ บรรทัดฐานข้อนี้เชื่อมโยงกับกับบรรทัดฐานข้อสอง คือ ถ้าศาลฎีกาเห็นว่าภาพเปิดเผยทางเพศแต่ส่วนอวัยวะเพศไม่เห็นเด่นชัดเท่าใดนัก และภาพนั้นไม่ได้ถูกนำเสนอในลักษณะที่ยั่วยุกามารมณ์ ศาลฎีกาจะมองว่าภาพนั้นมีคุณค่าทางศิลปะและไม่เข้าข่ายเป็นสื่อลามก แต่ในทางตรงกันข้าม หากภาพเปิดเผยทางเพศนั้นแสดงอวัยวะเพศให้เห็นชัดเจนและมีลักษณะยั่วยุกามารมณ์ทางเพศ ศาลจะมองว่าเป็นภาพอุจาดบัดสี เลวทรามต่ำช้า และจะพิจารณาตัดสินว่าภาพโป๊นั้นเป็นสื่อลามก

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าในกรณีของกฎหมายของไต้หวัน ภาพโป๊ที่จะเข้าข่ายเป็นสื่อลามกได้นั้น นอกจากจะต้องเป็นภาพเปิดเผยทางเพศที่เห็นอวัยวะเพศชัดเจนแล้ว ยังต้องถูกนำเสนอในลักษณะยั่วยุกามารมณ์ทางเพศซึ่งถูกมองว่าเป็นเรื่องต่ำช้า อุจาดบัดสีด้วย ซึ่งภาพที่อุจาดบัดสีนี้จะทำให้ภาพนั้นไร้คุณค่าทางศิลปะไปโดยอัตโนมัติ ทั้งนี้ผู้พิพากษาจะเป็นผู้พิจารณาตัดสินโดย “ถือตามความรู้สึกของวิญญูชนผู้ไม่ใช่เคร่งครัดต่อจารีตประเพณีโดยไม่ยอมเปลี่ยนแปลงไปตามสมัยของโลก” (ณรงค์ ใจหาญ, 2529: 128) กล่าวได้อีกนัยหนึ่งคือผู้พิพากษาจะใช้มุมมองของตนในฐานะที่เป็นคนทั่วไปที่ไม่ได้เคร่งครัดกับสิ่งใดและเป็นมุมมองร่วมสมัยในการตัดสิน นอกจากนี้ยังมีข้อที่น่าสังเกตที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ บรรทัดฐานสื่อลามกของประเทศไทยจะมุ่งไปที่สัมผัสทางสายตาเป็นหลัก กล่าวคือ การจะตัดสินภาพโป๊ว่าเป็นสื่อลามกหรือไม่จะเริ่มต้นจากสิ่งที่สายตาเห็น ซึ่งสิ่งที่สายตาเห็นนั้นจะถูกประมวลและตีความออกมาเป็นความรู้สึกในภายหลังว่าเป็นความงามเชิงศิลปะหรือเป็นความอุจาดบัดสีเลวทราม ซึ่งหากความรู้สึกที่ได้จากการมองภาพโป๊นั้นเป็นไปในประการหลังภาพโป๊นั้นก็จะถูกตัดสินว่าเป็นสื่อลามกอันเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย

สิ่งที่สะท้อนให้เห็นจากบรรทัดฐานสื่อลามกที่ศาลฎีกาได้วางไว้คือแนวคิดเรื่องศีลธรรมของสังคมไทยร่วมสมัยที่วางกรอบกำหนดว่าการเปิดเผยร่างกายส่วนใดมากน้อยเท่าใด รวมไปถึงการวางท่าทางในลักษณะใดบ้างเป็นที่ยอมรับได้ในสายตาของคนทั่วไปในสังคมไทยร่วมสมัย หากภาพโป๊ได้นำเสนออะไรที่เกินเลยไปกว่ากรอบที่กำหนดนี้ ภาพนั้นจะถูกมองว่าเป็นเรื่องของกามารมณ์ล้วนๆ ซึ่งลักษณะความยั่วยุกามารมณ์ทางเพศที่ภาพนำเสนอหรือความรู้สึกทางกามารมณ์ของผู้ที่ได้จากการดูภาพจะถูกตีความว่าเป็นสิ่งเลวทราม ต่ำช้า นำเกลียด น่าละอาย และเป็นเรื่องเสื่อมทรามทางศีลธรรม รัฐจึงจำต้องมีการควบคุมไม่ให้สื่อลามกที่เสื่อมเสียศีลธรรมเหล่านั้นมีที่ทางในพื้นที่สาธารณะและไม่ให้ผู้คนทั่วไปได้พบเห็น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นการที่รัฐใช้อำนาจทางกฎหมายปกป้องสังคมไม่ให้แปดเปื้อนจากภาพโป๊อันเป็นสิ่งที่ผิดศีลธรรม

การให้เหตุผลถึงความชอบธรรมในการที่รัฐควบคุมความเสื่อมทรามศีลธรรมโดยการบังคับใช้กฎหมายสื่อลามกปรากฏให้เห็นชัดเจนในคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ตัวอย่างเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2875/2531 มีข้อความตอนหนึ่งว่า “การแพร่ภาพลามกแก่ประชาชนดังกล่าวเป็นการกระทำผิดต่อศีลธรรม

...” หรือในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7416/2537 มีข้อความว่า “... แถบบันทึกเสียงและภาพ (วีดีโอเทป) จำนวน 256 ม้วน ซึ่งมีเสียงและภาพหญิงขายเปลือยกายแสดงการร่วมเพศอันลามกเสื่อมเสียศีลธรรม ...” และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2787/2541 ก็มีข้อความในทำนองเดียวกันว่า “...จำเลยที่ 2 เป็นผู้ถ่ายวีดีโอเทปลามกซึ่งเป็นสิ่งที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม”

อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ ถ้าภาพโป๊ที่เป็นสื่อลามกอยู่ในพื้นที่ส่วนตัว ดังเช่นการที่บุคคลมีภาพโป๊ที่เข้าข่ายสื่อลามกไว้เพื่อตนเองและไม่ได้เผยแพร่ออกไป ในกรณีนี้แล้วรัฐและกฎหมายจะไม่เข้ามายุ่งยাম ทั้งนี้ เพราะถือว่าเป็นเรื่องกามารมณ์ของปัจเจกชนและเป็นพื้นที่ส่วนตัว ไม่ใช่ในพื้นที่สาธารณะ

### 1.1.2 บรรทัดฐานสื่อลามกของประเทศไทย

ในขณะที่บรรทัดฐานสื่อลามกของประเทศไทยนั้นถูกวางไว้โดยศาลฎีกาผ่านทางคำพิพากษาศาลฎีกา บรรทัดฐานสื่อลามกของประเทศไทยถูกบัญญัติไว้ในตัวบทกฎหมาย

Section 1(1) Obscene Publications Act 1959 “For the purposes of this Act an article shall be deemed to be obscene if its effect or (where the article comprises two or more distinct items) the effect of any one of its items is, if taken as a whole, such as to tend to deprave and corrupt persons who are likely, having regard to all relevant circumstances, to read, see or hear the matter contained or embodied in it.”

โดยสรุป Section 1(1) Obscene Publications Act วางแนวทางไว้ว่า การพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นสื่อลามกหรือไม่นั้นให้ดูผลกระทบที่มีต่อศีลธรรม (effects on morality) ของสิ่งนั้นเป็นสำคัญ (ซึ่งแตกต่างจากบรรทัดฐานสื่อลามกของประเทศไทยที่มุ่งดูที่ภาพโป๊และความรู้สึกที่ได้จากการดูภาพโป๊เป็นหลัก ไม่ได้สนใจถึงผลกระทบที่ตามมาภายหลังอย่างกรณีบรรทัดฐานสื่อลามกของประเทศไทย) กล่าวคือ ให้พิจารณาโดยรวมทั้งหมดว่าสิ่งนั้น (ซึ่งอาจเป็นสิ่งเดียว เช่น ภาพๆ เดียว หรือ ประกอบด้วยสองสิ่งหรือมากกว่านั้น เช่น ภาพหลายๆภาพที่ต้องดูทุกภาพร่วมกันเพื่อให้เข้าใจความหมาย) จะส่งผลทำให้บุคคล ผู้ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบริบทแวดล้อมที่เกี่ยวข้องทั้งหมด น่าจะได้อ่าน ได้เห็น หรือได้ยินเนื้อหาที่บรรจหรือเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งนั้น (หรือส่วนหนึ่งส่วนใดที่เป็นองค์ประกอบของสิ่งนั้น) มีแนวโน้มที่จะเกิดความเสื่อมเสียทางศีลธรรม (deprave) และ เสื่อมทรามทางจิตใจ (corrupt) หรือไม่ ถ้าคำตอบของคำถามนี้คือ “ใช่” สิ่งนั้นหรือภาพโป๊นั้นจะถือว่าเป็นสื่อลามกที่ต้องห้ามด้วยกฎหมายของประเทศไทย (จอมพล พัทธกษัตริย์อิน, 2556: 33-34)

บรรทัดฐานสื่อลามกของกฎหมายอังกฤษนั้นมีความสลับซับซ้อนค่อนข้างมากและต้องพิจารณาจากบริบทแวดล้อมด้วย เพื่อการทำความเข้าใจ จึงขอยกตัวอย่างดังนี้ เช่น ภาพโป๊ที่แสดงภาพการร่วมเพศของชายหญิงเป็นกลุ่ม (group sex หรือ orgy) บรรทัดฐานสื่อลามกของอังกฤษจะไม่ตัดสินในทันทีที่เห็นว่าภาพนั้นว่าเป็นสื่อลามก แต่จะพิจารณาบริบทแวดล้อมร่วมด้วย กล่าวคือ หากภาพนี้ไปปรากฏในหนังสือโป๊ที่ขายเฉพาะในร้านหนังสือโป๊ที่อนุญาตให้ผู้ใหญ่เข้าได้เท่านั้น การพิจารณาก็จะจำกัดขอบเขตเฉพาะในบริบท

ของลูกค้าผู้ใหญ่ที่ตั้งใจเข้ามาซื้อหนังสือโป๊ในร้านเท่านั้น และจะถือว่าลูกค้าผู้ใหญ่เหล่านี้เป็นผู้ที่น่าจะได้เห็นภาพโป๊ดังกล่าว โดยจะไม่พิจารณาจากบริบทของคนที่ไปที่ไม่ได้เข้ามาซื้อหนังสือโป๊ในร้าน ประการต่อมา ก็จะพิจารณาว่าเมื่อลูกค้าผู้ใหญ่เหล่านี้มองเห็นภาพเพศสัมพันธ์กลุ่มดังกล่าวแล้วจะเป็นอย่างไร หากดูแล้วเห็นว่ากรรมเพศสัมพันธ์เป็นกลุ่มเป็นเรื่องปกติ ภาพการร่วมเพศเป็นกลุ่มนั้นก็ไม่ใช่สื่อลามก เนื่องจากภาพดังกล่าวไม่ได้ทำให้ศีลธรรม หรือจิตใจของลูกค้าผู้ใหญ่ที่ไปซื้อหนังสือโป๊เสื่อมทราม หรือเลวร้ายลงแต่อย่างใด ในทางกลับกันหากภาพการร่วมเพศกลุ่มดังกล่าวไปปรากฏอยู่ในนิตยสารธรรมดาที่วางขายอยู่ในร้านหนังสือทั่วไป สถานที่ซึ่งคนทั่วไปรวมถึงเด็กๆ ก็สามารถเข้ามาเลือกซื้อหาหนังสือได้ เช่นนี้บริบทในการพิจารณาก็จะเปลี่ยนไป แทนที่จะพิจารณาจากลูกค้าผู้ใหญ่ที่ต้องการมาซื้อหนังสือโป๊เหมือนในกรณีแรก ในกรณีหลัง ต้องพิจารณาในบริบทที่ว่าเด็กๆ คือผู้ที่น่าจะได้เห็นภาพโป๊ดังกล่าวแทน และหากเห็นว่าเมื่อเด็กๆ ดูภาพการร่วมเพศหมู่ดังกล่าวแล้วจะทำให้เกิดความเสื่อมเสียทางศีลธรรมหรือความเสื่อมทรามทางจิตใจเกิดขึ้น ภาพโป๊การร่วมเพศหมู่ภาพเดียวกันนี้จะถือว่าเป็นสื่อลามก

ในการพิจารณาตามบรรทัดฐานของประเทศอังกฤษ คณะลูกขุน (juries) ซึ่งเป็นบุคคลทั่วไปจะทำหน้าที่เป็นผู้พิจารณาตัดสินว่าภาพโป๊นั้นเป็นสื่อลามกหรือไม่ สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่ากฎหมายอังกฤษต้องการที่จะได้คำตอบตัดสินว่าภาพโป๊นั้นเป็นสื่อลามกหรือไม่ จากมุมมองและระดับของศีลธรรมของบุคคลทั่วไปที่ไม่ได้มีหน้าที่การงานเป็นผู้พิพากษา (ซึ่งต่างจากกรณีของประเทศไทยที่ผู้พิพากษาจะทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินหากแต่พยายามใช้มุมมองในฐานะที่ตนเป็นคนทั่วไป)

ถึงกระนั้นก็ตามบรรทัดฐานสื่อลามกของกฎหมายอังกฤษมีความเป็นนามธรรมค่อนข้างสูง เป็นการยากที่บุคคลทั่วไปจะเข้าใจได้ สร้างความไม่มั่นใจให้กับผู้ผลิต จำหน่าย หรือเผยแพร่ภาพโป๊ ว่าภาพของตนจะเข้าข่ายสื่อลามกหรือไม่ อนึ่ง การผลิต จำหน่าย และเผยแพร่ภาพโป๊อาจถือเป็นเรื่องของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นได้ (จอมพล พัทธกษัตริย์โยธิน, 2555: 460-463) หน่วยงานที่รับผิดชอบในการฟ้องคดีอาญาของอังกฤษ Crown Prosecution Service จึงได้กำหนดแนวทางว่าหากภาพโป๊ได้มีลักษณะต่างๆ ต่อไปนี้ ก็จะถูกดำเนินคดีอาญาและมีความเป็นไปได้ถูกตัดสินว่าเป็นสื่อลามก (จอมพล พัทธกษัตริย์โยธิน, 2556: 38-39) เนื่องจากมองว่าภาพที่น่าเสนอกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้จะก่อให้เกิดความเสื่อมทรามทางศีลธรรมและความเสื่อมเสียทางจิตใจ (แม้ต่อผู้ใหญ่ที่ต้องการดูหนังสือโป๊) ได้แก่

- ภาพที่น่าเสนอกิจกรรมทางเพศกับสัตว์ (bestiality)
- ภาพที่น่าเสนอการข่มขืนกระทำชำเราอย่างสมจริง
- ภาพที่น่าเสนอกิจกรรม ซาโดมาโซคิสม์ (sodomasochism) ที่มีความรุนแรงจนก่อให้เกิดอาการบาดเจ็บทางร่างกาย (จอมพล พัทธกษัตริย์โยธิน และคณะ, 2558: 25-26)
- ภาพที่น่าเสนอการทรมานด้วยอุปกรณ์ต่างๆ
- ภาพที่น่าเสนอการมัดร่างกาย (bondage) โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีอุปกรณ์อุดปากทำให้ผู้ที่ถูกมัดไม่สามารถถอนความยินยอมได้ (จอมพล พัทธกษัตริย์โยธิน และคณะ, 2558: 27-28)
- ภาพการตัดอวัยวะของร่างกายอย่างเห็นได้ชัด

- ภาพที่นำเสนอกิจกรรมวิปริตหรือการลดคุณค่าของมนุษย์ (เช่น การให้ดื่มน้ำปัสสาวะ การกินอุจจาระหรืออาเจียน เป็นต้น)
- ภาพที่นำเสนอการใช้กำปั้นทั้งกำปั้นยัดไปในช่องคลอดหรือทวาร (Fisting)
- ภาพที่นำเสนอการบังคับมีเพศสัมพันธ์ทางทวารหนัก

นอกจากนี้ Crown Prosecution Service ได้แสดงรายการของภาพที่นำเสนอกิจกรรมทางเพศที่จะไม่ถูกดำเนินคดีและไม่ถือว่าเป็นสื่อลามกไปด้วย อันได้แก่

- ภาพที่นำเสนอการมีเพศสัมพันธ์ทางช่องคลอดหรือทางทวารหนัก หรือการมีเพศสัมพันธ์ที่มีผู้ชาย 2 คนสอดใส่อวัยวะเพศตนเข้าไปในทั้งช่องคลอดและทวารหนักของผู้หญิงคนเดียวในเวลาเดียวกัน (double penetration)
- ภาพที่นำเสนอโอษฐ์กาม
- ภาพที่นำเสนอการสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง
- ภาพที่นำเสนอการร่วมเพศทางช่องคลอดหรือทางทวารหนักเสมือนจริง
- ภาพที่นำเสนอกิจกรรมทางเพศแบบ fetish ที่ไม่เป็นการล่วงละเมิดต่อร่างกาย

รายละเอียดดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า ในสายตาของผู้บังคับใช้กฎหมายอังกฤษภาพที่นำเสนอกิจกรรมทางเพศต่างๆ เหล่านี้ ไม่มีผลทำให้เกิดความเสื่อมทรามเสื่อมเสียทางศีลธรรมและจิตใจ (ในที่นี้หมายความว่าเฉพาะผู้ใหญ่ที่ต้องการดูหนังสือโป๊เท่านั้น) ทำให้ผู้ผลิตสามารถผลิตสื่อโป๊ในลักษณะดังกล่าวได้โดยไม่ต้องกลัวว่าจะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายสื่อลามก

เมื่อพิจารณาถึงบรรทัดฐานสื่อลามกของทั้งประเทศไทยและของประเทศไทยจะพบว่าทั้งสองบรรทัดฐานตั้งอยู่บนแนวคิดเรื่องศีลธรรมของสังคมร่วมสมัยเหมือนกัน กล่าวคือ เป็นศีลธรรมที่เป็นตัววางกรอบว่าการเปิดเผยเรื่อร่าร้างนั้นสามารถทำได้ในระดับใด และท่วงท่าหรือกิจกรรมทางเพศลักษณะใดที่ยอมรับได้ในสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ “ศีลธรรม” ในบริบทของการควบคุมภาพโป๊ ก็คือ “ความเหมาะสม” ของการนำเสนอภาพเปิดเผยทางเพศนั่นเอง ว่าเปิดเผยได้มากน้อยเท่าใดและในลักษณะใด หากภาพทางเพศเปิดเผยมากเกินไปหรือในลักษณะที่รัฐ (ในนามของสังคม) เห็นว่า “ไม่เหมาะสม” รัฐก็จะทำการแทรกแซงโดยใช้กฎหมายสื่อลามกเป็นเครื่องมือ

อย่างไรก็ตาม แม้หลักการกว้างๆ ของบรรทัดฐานสื่อลามกของทั้งประเทศไทยและของประเทศไทยจะเหมือนกัน แต่รายละเอียดนั้นต่างกันอยู่มาก บรรทัดฐานสื่อลามกของประเทศไทยนั้นให้การยอมรับการเปิดเผยร่างกายและอวัยวะในระดับที่สูงกว่าของประเทศไทยมาก กล่าวคือ ภาพโป๊จะนำเสนอร่างกายที่เปลือยเปล่าไม่ว่าจะเห็นหัวนม หรืออวัยวะเพศหรือไม่ก็ได้ ในขณะที่บรรทัดฐานสื่อลามกของประเทศไทยยอมให้เห็นหัวนมได้บ้างในบางกรณี ส่วนอวัยวะเพศนั้นจะต้องไม่เห็นโดยชัดเจน นอกจากนี้บรรทัดฐานสื่อลามกของประเทศไทยจะมุ่งเน้นไปที่การนำเสนอกิจกรรมหรือพฤติกรรมทางเพศ โดยมีรายการกำหนดว่ากิจกรรม

หรือพฤติกรรมทางเพศในลักษณะโดยอมรับได้หรือไม่ได้ ซึ่งทำให้ภาพที่นำเสนอการร่วมเพศในลักษณะธรรมดาจะไม่เข้าข่ายสื่อลามก ส่วนบรรทัดฐานสื่อลามกของประเทศไทยจะพิจารณาจากสัมผัสทางสายตาและความรู้สึกจากการที่ได้ดูภาพเป็นสำคัญ อย่างที่ได้กล่าวมาแล้วหากภาพโป๊นั้นดูแล้วเกิดอารมณ์ทางเพศจะถือว่าเป็นภาพที่อุจาดบัดสีและเป็นสื่อลามก ภาพที่นางแบบเปลือยกายและอาชากว้าง ภาพการร่วมเพศธรรมดาหรือกิจกรรมทางเพศในรูปแบบต่างๆ จะถูกพิจารณาว่าเป็นสื่อลามก หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าขอบเขตของการนำเสนอภาพทางเพศตามบรรทัดฐานสื่อลามกของของประเทศไทยนั้นกว้างกว่าของประเทศไทยอยู่มาก

## ส่วนที่ 2: ศีลธรรมและการควบคุมภาพโป๊

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไป คือ ในเมื่อนุษยชาติมีความสนใจในภาพเปิดเผยทางเพศหรือภาพโป๊ตลอดช่วงประวัติศาสตร์อันยาวนานแล้ว “ศีลธรรม” อันเป็นสิ่งที่รัฐอ้างในการสร้างความชอบธรรมในการกำหนดสถานภาพของ “ภาพโป๊ที่เข้าข่ายเป็นสื่อลามก” ให้เป็นสิ่งผิดกฎหมายและใช้กฎหมายสื่อลามกควบคุมภาพโป๊เหล่านั้นมีที่มาอย่างไร การวิเคราะห์ในส่วนนี้จำเป็นที่จะต้องแยกออกเป็นสองส่วนย่อยด้วยกันเนื่องจากแนวคิดพื้นฐานและบริบทนั้นต่างกัน ในส่วนแรกจะทำการวิเคราะห์แนวคิดในการนำเอาเรื่องศีลธรรมมาเป็นกรอบในการควบคุมภาพโป๊ในบริบทของสังคมตะวันตกโดยเฉพาะในประเทศอังกฤษ และในส่วนที่สองจะทำการวิเคราะห์เรื่องศีลธรรมและการควบคุมภาพโป๊ในสังคมไทย

### 2.1 ศีลธรรมและการควบคุมภาพโป๊ในสังคมตะวันตกและในประเทศอังกฤษ

เป็นที่รู้กันดีว่าในสังคมตะวันตกว่าการดำรงรักษาไว้ซึ่งศีลธรรมคือหนึ่งในเหตุผลสำคัญของการควบคุมภาพโป๊<sup>2</sup> เนื่องจากว่าภาพโป๊นั้นทำให้ผู้ที่ได้เห็นเกิดความเสื่อมทรามทางศีลธรรมและเสื่อมเสียทางจิตใจ Obscene Publications Act 1959 ของประเทศอังกฤษที่ได้กล่าวถึงแล้วในส่วนแรกของบทความนี้เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิดนี้ การที่จะทำความเข้าใจว่าทำไมสังคมตะวันตกจึงมองภาพโป๊เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเสื่อมทรามทางศีลธรรมนั้น จำเป็นที่จะต้องพิจารณาสังคมตะวันตกในบริบทที่ยึดโยงกับสิ่งที่เรียกว่า “ความเหมาะสมในเรื่องเพศ” อันมีรากฐานมาจากแนวคิดของศาสนาคริสต์ (Christianity) ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อความรู้สึกนึกคิดและวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมตะวันตก (แต่ทั้งนี้ต้องทำความเข้าใจก่อนว่าภาพเปิดเผยทางเพศหรือภาพโป๊ที่อยู่บนฉากกันและเครื่องถ้วยชามของกรีกและภาพเขียนฝาผนังกิจกรรมทางเพศในครีปอมเปอีของโรมันนั้นมามาก่อนที่ศีลธรรมทางเพศตามแนวคิดของศาสนาคริสต์จะแพร่หลายในโลกตะวันตก)

ศีลธรรมทางเพศของศาสนาคริสต์ในประการแรกนั้น ศาสนาคริสต์มองว่าการแต่งงานแบบผัวเดียวเมียเดียว (monogamous marriage) และสถาบันครอบครัวที่มั่นคงเป็นคุณค่าอันสูงสุดที่คริสตศาสนิกชนพึงแสวงหา ดังนั้นการดำรงไว้ซึ่งเพศสัมพันธ์แบบผัวเดียวเมียเดียว (Chastity) จึงเป็นหัวใจหลักของการคงไว้ซึ่งสถาบันครอบครัวอันมั่นคงดังกล่าว (Weaver, 1989: 68-82) กล่าวในอีกนัยหนึ่งคือ ศาสนาคริสต์ยอมรับเพียงเพศสัมพันธ์ที่จำกัดอยู่ในขอบเขตของการแต่งงานระหว่างหญิงชาย และเป็นระบบผัวเดียวเมียเดียวเท่านั้น (Atkinson, 1965: 45) ภาพโป๊แสดงให้เห็นถึงภาพเปลือยของสรีระของผู้คนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตนและภาพ

ร่างกายเปลือยของผู้อื่นเป็นสิ่งเร้าอารมณ์ทางเพศในบริบทนี้ภาพโป๊จึงอาจถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ขัดต่อแนวคิดผิวเดียวเมียวเดียวที่คู่สมรสควรซื่อสัตย์และสนใจแต่ในเรือนร่างของกันและกันเท่านั้น ดังนั้นภาพโป๊จึงถูกมองว่าเป็นสิ่งบ่อนทำลายความสัมพันธ์อันดีระหว่างสามีภรรยาและเสถียรภาพของครอบครัว จึงไม่ใช่เรื่องแปลกนักที่ภาพโป๊ถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ขัดต่อศีลธรรมในสายตาของศาสนาคริสต์ในบริบทนี้

ประการที่สองตามแนวคิดพื้นฐานของศาสนาคริสต์เห็นว่าอวัยวะเพศของมนุษย์นั้นโดยธรรมชาติแล้วถูกสร้างขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์เดียว คือ การขยายและดำรงไว้ซึ่งเผ่าพันธุ์ (procreative purpose) (Posner, 1994: 225) ดังนั้นกิจกรรมทางเพศใดๆ ที่ไม่นำไปสู่การกำเนิดเป็นสิ่งที่ไม่เป็นธรรมชาติ และขัดต่อศีลธรรม ดังนั้นภาพโป๊ที่นำเสนอกิจกรรมทางเพศที่ไม่ได้นำไปสู่การให้กำเนิด เช่น การร่วมเพศทางทวารหนัก การสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง และกิจกรรมทางเพศของเพศเดียวกัน จึงถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ผิดธรรมชาติและไม่ถูกต้องทางศีลธรรม

และประการสุดท้าย ศาสนาคริสต์มองว่าแรงปรารถนาทางเพศ (Lust) เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมีการควบคุม (Hawkes, 2004: 42-61) โดยแนวคิดนี้ได้รับอิทธิพลอย่างสำคัญจากคำสอนของ St. Augustine (354-430 AD)<sup>3</sup> ที่มองว่าแรงปรารถนาทางเพศเป็นบาปโลภียซึ่งถือเป็นอำนาจด้านต่ำที่มีอยู่ภายในตัวของมนุษย์มาแต่กำเนิด โดยเฉพาะในมนุษย์เพศชายซึ่งปกติยากที่จะควบคุมความรู้สึกการมรณ์ของตนได้ และนอกจากนี้ผู้ชายเองก็ตกเป็นเหยื่อของสิ่งเร้าทางเพศต่างๆ ได้ง่าย ดังนั้นเพื่อให้มนุษย์มีอำนาจเหนือบาปโลภียดังกล่าว มนุษย์จึงต้องควบคุมอารมณ์ทางเพศเช่นว่านั้นให้ได้ (Greek and Thompson, 1992: 604) จากมุมมองนี้ภาพโป๊ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศแก่ผู้พบเห็นจึงถือว่าเป็นศัตรูอันร้ายกาจของ “ศีลธรรม” ตามแนวคิดของศาสนาคริสต์

ดังนั้น จึงอาจกล่าวสรุปได้ว่าแนวคิดเรื่อง “ศีลธรรม” ที่ถูกใช้เป็นกรอบในการควบคุมภาพโป๊ในตะวันตกนั้นอิงอยู่กับแนวคิดของศาสนาคริสต์ ที่มองว่าการแต่งงานผัวเดียวเมียเดียวเป็นคุณค่าสูงสุด ภาพโป๊ที่แสดงถึงสรีระเปลือยกายของคนอื่นอาจเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความไขว่เขวต่อความพึงพอใจทางเพศระหว่างสามีภรรยาอันเป็นการบ่อนทำลายความสัมพันธ์ของสามีภรรยาและความมั่นคงของครอบครัวไปด้วย นอกจากนี้ การที่ศาสนาคริสต์มองว่ากิจกรรมทางเพศและอวัยวะเพศมีหน้าที่ที่เหมาะสมเพียงอย่างเดียวคือการให้กำเนิดและดำรงไว้ซึ่งเผ่าพันธุ์ ทำให้ภาพโป๊ที่นำเสนอภาพกิจกรรมทางเพศที่ไม่นำไปสู่การให้กำเนิดและคงไว้ซึ่งเผ่าพันธุ์นี้เป็นสิ่งที่ผิดแปลก และไม่สอดคล้องกับกรอบศีลธรรมทางเพศที่ศาสนาคริสต์ได้วางไว้สำหรับคริสตศาสนิกชนที่ดี และท้ายสุดศาสนาคริสต์มองว่าเรื่องการมรณ์เป็นเรื่องของบาปโลภียที่ติดตัวมากับมนุษย์และจำเป็นที่จะต้องควบคุม ดังนั้นภาพโป๊ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศจึงควรต้องถูกควบคุมด้วยเช่นกัน

ในสหราชอาณาจักรเอง กลุ่ม National Viewers and Listeners Association (หรือที่รู้จักกันในปัจจุบันว่า MediaWatch-UK) เป็นองค์กรคริสตศาสนาที่เคลื่อนไหวต่อต้านอุตสาหกรรมหนังโป๊และยังพยายามผลักดันให้รัฐสภาออกกฎหมายการห้ามครอบครองสื่อโป๊ด้วย (Durham, 2015: 5) ซึ่งองค์กรนี้นับเป็นองค์กรแนวหน้าในการรณรงค์ต่อต้านสื่อโป๊บนพื้นฐานแนวคิดศีลธรรมทางเพศของศาสนาคริสต์ใน สหราชอาณาจักร

อย่างไรก็ตาม แนวคิดกฎหมายสื่อลามกที่ยึดโยงกับศีลธรรมในเรื่องเพศของศาสนาคริสต์ก็ค่อนข้างแปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลา ดังจะเห็นได้ว่าหลายประเทศในสังคมตะวันตกเปิดกว้างให้มีการนำเสนอภาพเปิด

เผยทางเพศมากขึ้น ซึ่งกระแสดความเคลื่อนไหวในเรื่องเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่เกิดขึ้นในโลกตะวันตกก็มีส่วนในการเปลี่ยนแปลงนี้ด้วย ถึงกระนั้นก็ตามหลายๆ ประเทศในสังคมตะวันตก เช่น ประเทศอังกฤษ ก็ยังคงไว้ซึ่งกฎหมายสื่อลามก แต่กำหนดเฉพาะเจาะจงลงไปอย่างแค่ว่าภาพโป๊ประเภทใดควรต้องถูกควบคุมโดยกฎหมาย แต่เปิดกว้างให้ภาพโป๊ส่วนใหญ่สามารถนำเสนอได้ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือ คดี R v Peacock (2012) ซึ่งในคดีนี้ชายที่ชื่อ Michael Peacock ได้ลงโฆษณาทางอินเทอร์เน็ตขายวีดีโอโป๊ที่มีการนำเสนอภาพความรุนแรงทางเพศระหว่างชายและชายในแบบซาโดมาโซคิสม์ มีฉากที่นำเสนอภาพ การเยียนติ การลักพาตัวไปทรมาน การข่มขืน การยัดกำปั้นเข้าไปในทวารหนัก (fisting) และการปัสสาวะรดตัว ในปี 2009 Michael Peacock ถูกเจ้าหน้าที่ Metropolitan Police จับกุมและดำเนินคดีในความผิดตาม Obscene Publication Act 1959 เนื่องจากภาพต่างๆ ในวีดีโอนั้น จะทำให้ผู้ดูเกิดความเสื่อมเสียทางศีลธรรม (deprave) และเสื่อมทรามทางจิตใจ (corrupt) Michael Peacock ถูกดำเนินคดีที่ศาล Southwark Crown Court ในปี 2012 ซึ่งคณะลูกขุนประกอบด้วยชายและหญิงได้ดูวีดีโอดังกล่าวเป็นเวลาหลายชั่วโมง แม้ภาพต่างๆ ที่นำเสนอในวีดีโอจะโหดร้าย และทำให้คณะลูกขุนรู้สึกตกใจในตอนแรก แต่คณะลูกขุนเห็นว่าภาพเหล่านั้น “น่าเบื่อ” ซึ่งต่อมาในวันที่ 6 มกราคม 2012 คณะลูกขุนลงมติว่าวีดีโอเหล่านั้นไม่มีลักษณะที่จะทำให้เกิดความเสื่อมเสียทางศีลธรรม (deprave) และเสื่อมทรามทางจิตใจ (corrupt) เนื่องจากกลุ่มคนที่จะดูวีดีโอเหล่านั้นก็คือกลุ่มคนที่ เป็นเกย์และมีรสนิยมทางเพศแบบซาโดมาโซคิสม์อยู่แล้ว ไม่ใช่ประชาชนโดยทั่วไป (The Guardian, 2012) ชัยชนะของ Michael Peacock ได้แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญในสังคมอังกฤษที่ยอมรับและเปิดกว้างมากขึ้นในกิจกรรมและรสนิยมทางเพศอันหลากหลาย ซึ่งไม่เพียงแต่จะเป็นการทำลายโดยตรงต่อศีลธรรมทางเพศตามศาสนาคริสต์ แต่ยังทำให้ภาพที่นำเสนอกิจกรรมทางเพศแบบ fisting ที่เคยอยู่ในรายการต้องห้ามของ Crown Prosecution Service ไม่ถือเป็นสิ่งลามกอีกด้วย เท่ากับเป็นการบิบบอบเขตของกฎหมายสื่อลามกของอังกฤษให้แคบและเฉพาะเจาะจงลงไปยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องเพศในสังคมอังกฤษเปิดกว้างขึ้นอีกระดับ

## 2.2 ศีลธรรมและการควบคุมภาพโป๊ในสังคมไทย

ในบริบทของประเทศไทยนั้นเช่นเดียวกับในสังคมตะวันตกศีลธรรมก็ถูกใช้เป็นเหตุผลหลักในการสร้างความชอบธรรมให้กับการควบคุมภาพโป๊เช่นกัน อย่างที่ได้กล่าวมาแล้วในส่วนที่หนึ่งของบทความนี้ การให้เหตุผลในลักษณะที่ว่า “สื่อลามก” นำมาซึ่งความเสื่อมเสียของศีลธรรมที่ปรากฏอยู่ใน คำพิพากษาฎีกาที่ 2875/2531 คำพิพากษาฎีกาที่ 7416/2537 และคำพิพากษาฎีกาที่ 2787/2541 แนวทางคำพิพากษาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นปฏิกิริยากันระหว่าง “ศีลธรรม” และ “ภาพโป๊ที่เข้าข่ายเป็นสื่อลามก” ได้อย่างเป็นรูปธรรมที่สุดในสายตาของผู้บังคับใช้กฎหมาย ประเด็นที่น่าพิจารณาต่อไปคือ ความเชื่อมโยงระหว่าง “ศีลธรรม” และ “ความผิดกฎหมายของสื่อลามก” ในบริบทของสังคมไทยร่วมสมัยเกิดขึ้นมาได้อย่างไร

การสำรวจแนวคิดและวาทกรรมเกี่ยวกับเรื่องเพศในสังคมไทยตลอดช่วงเวลาเจ็ดสิบปีตั้งแต่ปี พ.ศ.2481 จนถึง พ.ศ.2551 กฤตยา อาชวนิจกุล และ พริศรา แซ่ก้วย (2551: 57-72) พบว่ารัฐไทยพยายาม

ที่จะผลักดันแนวคิดและวาทกรรมเรื่อง “ศีลธรรมทางเพศอันเหมาะสม” ให้ถูกปลูกฝังหยั่งรากลงในสังคมไทยร่วมสมัยอย่างต่อเนื่อง โดยแนวคิดดังกล่าวอิงอยู่กับเรื่องการแต่งงานแบบผัวเดียวเมียเดียว กิจกรรมทางเพศเป็นเรื่องส่วนตัว และการนำเสนออะไรที่เกี่ยวกับเรื่องเพศไม่ควรมีลักษณะเป็นการร้าการามณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งสอดคล้องและเกี่ยวเนื่องกับข้อค้นพบของ ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ (2551: 7-8) ที่พบว่าแนวนโยบายเกี่ยวกับศีลธรรมทางเพศที่รัฐไทยได้วางไว้ในช่วง พ.ศ.2545 (อันเป็นปีที่กระทรวงวัฒนธรรมได้ถูกตั้งขึ้น) จนถึง พ.ศ.2550 มีลักษณะที่สำคัญอยู่สามประการหลักๆ คือ กิจกรรมทางเพศควรเกิดขึ้นเฉพาะภายใต้สถาบันการแต่งงานเท่านั้น กิจกรรมทางเพศควรถูกจำกัดขอบเขตให้อยู่ในพื้นที่ส่วนตัวเท่านั้น และกิจกรรมทางเพศไม่ควรถูกนำเสนอในลักษณะที่เป็นการยั่วอารมณ์ทางเพศ

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นเหล่านี้พอที่จะสรุปได้ว่าทั้งแนวคิดและวาทกรรมที่หยั่งรากลงในสังคมไทยมาอย่างยาวนานซึ่งอย่างน้อยที่สุดย้อนหลังกลับไปตั้งแต่ปี พ.ศ.2481 และแนวนโยบายของรัฐที่ต่อเนื่องกันนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 เป็นต้นมา สิ่งที่น่าสนใจ คือ “ศีลธรรมทางเพศอันเหมาะสม” ของสังคมไทยร่วมสมัยมีลักษณะคล้ายคลึงกับ “ศีลธรรมทางเพศ” ที่อิงอยู่กับศาสนาคริสต์ของสังคมตะวันตกอย่างมาก

นอกจากนี้ประเด็นที่น่าสนใจประการหนึ่ง คือ การแต่งงาน สถาบันครอบครัว และอนามัยการเจริญพันธุ์ในช่วงปี พ.ศ. 2481 ถึง 2487 ในยุคนั้นถือได้ว่าเป็นยุคแห่งความพยายามในการก้าวสู่ความเป็นมหาอำนาจซึ่งรัฐบาลไทยในขณะนั้นมองว่าจำนวนประชากรที่มีคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการนำประเทศชาติสู่ความเป็นมหาอำนาจดังกล่าว (ก้องสกล กวินรวีกุล, 2545: 24) การเร่งอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรจึงถูกยึดโยงอยู่กับการรณรงค์ให้มีการกำเนิดบุตรที่สมบูรณ์แข็งแรง ซึ่งเกี่ยวโยงอนามัยในการเจริญพันธุ์และวาทกรรมเรื่องการคัดสรรชาติพันธุ์ให้แข็งแรงสมบูรณ์ร่างกายกายไม่อ่อนแอซึ่งโรคอีกทอดหนึ่ง (วาทกรรมยูจีนิกส์ หรือ Eugenics) (ก้องสกล กวินรวีกุล, 2545: 32-34) และประเด็นสำคัญอยู่ที่ส่งเสริมสนับสนุนความมั่นคงยั่งยืนให้กับสถาบันการแต่งงานและสถาบันครอบครัวเพื่อให้สามารถผลิตลูกได้มาก (ก้องสกล กวินรวีกุล, 2545: 39) ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขที่ได้ตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2485 ก็มีหน้าที่ในการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายดังกล่าว (ก้องสกล กวินรวีกุล, 2545: 42) อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่านโยบายการสร้างชาติในยุคนั้นมุ่งไปที่การเพิ่มจำนวนประชากรที่มีคุณภาพผ่านแนวคิดเรื่องการคัดสรรชาติพันธุ์และสถาบันการแต่งงานและสถาบันครอบครัวที่มั่นคง นโยบายในลักษณะนี้ถือว่าการสมรสเป็นไปเพื่อการกำเนิดบุตรและไม่ได้สนใจประเด็นความสุขทางเพศหรือการามณ์ ซึ่งสอดคล้องกับมุมมองของศาสนาคริสต์ในเรื่องทางเพศอย่างลงตัว และด้วยการที่แนวนโยบายของรัฐบาลไทยเข้าไปกำหนดวิถีทางเพศของประชากรในลักษณะเช่นนี้ รวมถึงวาทกรรม “ศีลธรรมทางเพศอันเหมาะสม” ที่ครอบคลุมแผ่กระจายในสังคมไทยในสมัยนั้น อาจเป็นผลให้ประเด็นเรื่อง “การามณ์” “การระบายความใคร่” “ความสุขจากกิจกรรมทางเพศ” แทบจะไม่มีตัวตนอยู่อย่างน้อยที่สุดก็ในพื้นที่สาธารณะ

เมื่อพิจารณาถึงภาพไปที่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์หลักในการก่อให้เกิดอารมณ์ทางเพศไม่ได้แสดงอะไรที่ยึดโยงกับสถาบันการแต่งงาน สถาบันครอบครัว เป็นการเอาเรื่อร่าอันเปลือยเปล่าและกิจกรรมทางเพศของชายหญิงคนอื่นที่ไม่ใช่เป็นคู่สมรสตนมานำเสนอ และยังเป็นการนำกิจกรรมทางเพศซึ่ง

ควรจะเป็นเรื่องในพื้นที่ส่วนตัวมาเผยแพร่สู่สาธารณะในรูปแบบของสื่อ จึงไม่น่าแปลกใจที่ในบริบทของสังคมไทยร่วมสมัย “ภาพโป๊” จะถูกมองในทางสาธารณะว่าเป็นสิ่งแปลกปลอม เป็นสิ่งที่ขัดต่อแนวคิด แนวนโยบาย และวาทกรรมเรื่อง “ศีลธรรมทางเพศอันเหมาะสม” ของประเทศไทยโดยสิ้นเชิง และในทางกฎหมายเมื่อ “ภาพโป๊” ภาพใดมีลักษณะที่เกินเลยกว่ากรอบ “ศีลธรรมทางเพศอันเหมาะสม” ที่ถูกวางไว้เช่นนี้ “ภาพโป๊” เหล่านั้นก็จะถูกพิพากษาให้เป็น “สื่อลามก” กลายเป็นสิ่งผิดกฎหมายไปในทันที

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าอย่างที่ได้อธิบายมาแล้วในส่วนที่หนึ่งว่า ไม่ใช่ภาพโป๊ทุกภาพที่จะเป็นสื่อลามก ภาพโป๊บางภาพที่ไม่นำเสนอในลักษณะกระตุ้นการมณ ไม่อุจาดบัดสี และมีคุณค่าทางศิลปะก็จะไม่เข้าข่ายเป็นสื่อลามกต้องห้ามตามกฎหมาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าภาพเหล่านั้นไม่ได้ก้าวเกินกรอบ “ศีลธรรมทางเพศอันเหมาะสม” อย่างร้ายแรงจนเกินไป เนื่องจากภาพเหล่านั้นไม่ได้นำไปสู่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศอย่างจริงจัง และคุณค่าทางศิลปะของตัวภาพอาจประนีประนอมให้ความเข้มงวดเรื่องกิจกรรมทางเพศที่ต้องอยู่ในสถาบันการแต่งงาน และต้องเป็นเรื่องลับส่วนตัวไม่อาจเผยแพร่ในพื้นที่สาธารณะถูกผ่อนปรนลง

คำถามที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่ง คือ แนวคิด “ศีลธรรมทางเพศอันเหมาะสม” ของสังคมไทยร่วมสมัยมีคล้ายคลึงกับของศาสนาคริสต์ในโลกตะวันตกได้อย่างไร คำถามนี้เป็นประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่การจะหาคำตอบต้องพิจารณาสังคมไทยออกเป็นสองช่วง คือ สังคมไทยดั้งเดิม และ สังคมไทยร่วมสมัย

ภาพวาดเชิงสังวาสบนจิตรกรรมฝาผนังตามวัดต่างๆ ของไทย เช่น ที่วัดบางยี่ขัน (กรุงเทพมหานคร) ที่วัดหน้าพระธาตุ (จังหวัดนครราชสีมา) หรือ ที่วัดคงคาราม (จังหวัดราชบุรี) อาจเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่าในสังคมไทยดั้งเดิมมองว่าเรื่องเพศ รวมถึงภาพเปิดเผยทางเพศ หรืออาจพอเรียกได้ว่า “ภาพโป๊” เป็นเรื่องปกติธรรมดา กล่าวคือสังคมไทยดั้งเดิมไม่ได้มีทัศนคติในแง่ลบกับภาพลักษณะดังกล่าวว่าเป็นเรื่องต่ำช้า อุจาดบัดสี แต่อย่างใด ซึ่งสอดคล้องกับ นิวัติ กองเพียร (2551) ในหนังสือ *เชิงสังวาส: กามรูปในภาพเขียนตามประเพณีที่มีเสียงวรรณคดีไทย* ที่ได้ทำการศึกษาภาพจิตรกรรมฝาผนังเชิงสังวาสตามวัดต่างๆ ในประเทศไทยถึง 18 แห่ง และมีความเห็นว่าตามวิถีไทยแต่ดั้งเดิมนั้น เรื่องเพศถูกมองว่าเป็นเรื่องธรรมชาติและสามารถถูกนำเสนอในรูปแบบของงานศิลปะซึ่งในที่นี้คือจิตรกรรมฝาผนังของวัด ซึ่งหลายภาพอาจย้อนอายุไปได้ถึงศตวรรษที่ 17 ในทำนองเดียวกันนิธิ เอียวศรีวงศ์ (2538: 203) มีความเห็นว่าแนวคิดเรื่อง “ภาพโป๊” ในความหมายของ “ภาพ” ที่ก่อให้เกิดการมณย์ยั่วทางเพศที่ปรากฏในภาพไม่ใช่วัฒนธรรมไทยแต่ดั้งเดิม ภาพที่นำเสนออวัยวะที่ปัจจุบันมองว่าเป็นอวัยวะ “ส่วนตัว” เช่น หน้าอก นม อวัยวะเพศ หรือแม้กระทั่งภาพแสดงกิจกรรมการเสพสังวาสกันนั้น ในสายตาของสังคมไทยดั้งเดิมมองเห็นเป็นเรื่องปกติหรือไม่ก็เรื่องขบขัน ไม่ใช่ภาพที่ก่อให้เกิดอารมณ์อย่างที่ว่า “ภาพโป๊” ถูกมองในสมัยปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ Alec Gordon (1998: 185) ตั้งข้อสังเกตว่าเรื่องเพศถูกนำเสนอในงานศิลปะของไทยในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตและบางครั้งถูกนำเสนอในลักษณะที่เป็นเรื่องตลกขบขันเสียอีก จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าการมองเรื่องทางเพศและภาพโป๊เป็นเรื่องอุจาดลามก เลวทราม นั้นไม่ใช่มุมมองของสังคมไทยแต่ดั้งเดิมโดยแท้

อย่างไรก็ตามจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้สังคมไทยมองว่าภาพเปิดเผยทางเพศหรือภาพโป๊เป็นเรื่องอุจาดบัดสีตามบรรทัดฐานสื่อลามกของประเทศไทยในปัจจุบันนั้น คือการรับเอาแนวคิดเรื่องระดับความเหมาะสม

ของระดับในการเปิดเผยร่างกายในพื้นที่สาธารณะ และแนวคิดทางศีลธรรมเรื่องเพศแบบวิกตอเรีย (Victoria sexual mores) เข้ามาในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 ต่อเนื่องมาจนถึงต้นศตวรรษที่ 20 (ซึ่งสมัยนั้นประเทศไทย ยังใช้ชื่อว่าประเทศสยาม) Peter Jackson (2002: 207) ได้ตั้งข้อสังเกตโดยอ้างอิงกับแนวคิดของ นิธิ เอียวศรีวงศ์ ว่าในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 สังคมสยาม รับเอาแนวคิดที่แบ่งแยกพื้นที่ของบุคคลออกเป็นสอง ส่วน คือ พื้นที่ส่วนตัว (privacy) และ พื้นที่สาธารณะ (public) อวัยวะบางส่วน เช่น นมของผู้หญิง หรือ อวัยวะเพศทั้งชายและหญิง ถือว่าเป็นอวัยวะในพื้นที่ส่วนตัว ดังนั้นถูกเปิดเผยหรือถูกแสดงผ่านทางสื่อในพื้นที่ สาธารณะแล้วจะถือว่าลามก (obscene) ซึ่งแนวคิดในเรื่องของการเปิดเผยร่างกายนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของ ศีลธรรมทางเพศแบบวิกตอเรียที่วางแนวทางไว้ว่าชายหญิงต้องแต่งตัวปกปิดมิดชิด และนอกจากนี้ศีลธรรม ทางเพศแบบวิกตอเรียยังได้วางกรอบเรื่องของกิจกรรมทางเพศโดยอิงกับแนวคิดเรื่องเพศของศาสนาคริสต์ที่ ว่า เพศสัมพันธ์จะต้องอยู่ภายใต้สถาบันการแต่งงานของชายหนึ่งหญิงหนึ่ง และเป็นไป “เพื่อการสืบสกุล ไม่ใช่ เพื่อความสุข ไม่ใช่เพื่อตอบสนองตนหา... และต้องเป็นเพศสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในสถานที่ส่วนตัวมิดชิด” (กนกวรรณ ธารวรรณ, 2555: 152)

Peter Jackson (2003) ได้อธิบายไว้ว่าเหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้สยามยอมรับเอาศีลธรรม ทางเพศแบบวิกตอเรียเข้ามานั้น เนื่องจากสยามต้องการที่สร้างความเป็นอารยะให้กับประเทศตนเพื่อหลีกเลี่ยง จากภัยการล่าอาณานิคมจากตะวันตก และการที่จะสร้างความเป็นอารยะได้จำเป็นที่จะต้องลบล้างภาพความ ป่าเถื่อนล้าหลังซึ่งหนึ่งในนั้นคือร่างกายอันเปลือยเปล่าและภาพกิจกรรมทางเพศแบบเปิดเผยโจ่งแจ้ง ศีลธรรม ทางเพศแบบวิกตอเรียซึ่งเป็นตัวแทนของความเจริญก้าวหน้าของสังคมจากโลกตะวันตก (ในที่นี้ คือ สหราชอาณาจักร) จึงถูกนำมาใช้ในสังคมสยามในฐานะเครื่องมือเพื่อสร้างความเป็นอารยะดังกล่าวโดยเฉพาะในเรื่อง การปกปิดร่างกายให้มิดชิดทั้งชายหญิงและการไม่นำเสนออะไรที่ก่อให้เกิดการลามก ต่อมาศีลธรรมทางเพศ แบบวิกตอเรียก็ถูกส่งผ่านและกระจายไปสู่คนทั่วไปผ่านระบบการศึกษาและวาทกรรมอย่างต่อเนื่องตลอดช่วง เวลาหลายทศวรรษ จนในที่สุดก็ตกผลึกกลายเป็นสิ่งที่เรียกว่า “ศีลธรรมทางเพศอันเหมาะสม” ของสังคมไทย ร่วมสมัยอันเป็นรากฐานที่มาของบรรทัดฐานสื่อลามกและกฎหมายสื่อลามกอย่างที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน

อย่างที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้นว่ารัฐไทยมีความพยายามควบคุม “ภาพโป๊” ภายใต้กรอบความคิดเรื่อง “ศีลธรรม” ทั้งเชิงนโยบายและวาทกรรม รวมถึงการมีกฎหมายสื่อลามก (มาตรา 240 แห่งกฎหมายลักษณะ อาญา ร.ศ. 127)<sup>4</sup> มานานแล้วอย่างน้อยที่สุดก็ย้อนไปถึงปี พ.ศ. 2481 ส่วนการดำเนินการในยุคสมัยปัจจุบัน มีการจัดตั้งกระทรวงวัฒนธรรมในปี พ.ศ. 2545 เพื่อ “เป็นแหล่งผลิตและเผยแพร่มาตรฐานทางวัฒนธรรมของ รัฐ” ซึ่งรวมไปถึงวัฒนธรรม ค่านิยม ที่เกี่ยวกับเรื่องเพศด้วย และ มีการบัญญัติและบังคับกฎหมายต่างๆ ที่ เกี่ยวข้อง เช่น มาตรา 287 แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 14(4) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระ ทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ กฎหมายภาพยนตร์และวีดิทัศน์ กฎหมายเกี่ยวกับกิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ กฎหมายการพิมพ์ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่ารัฐไทยยังคงมีความพยายาม ในการควบคุมค่านิยมและพฤติกรรมของคนในสังคมไม่ให้ความพึงพอใจในเรื่องการลามก และเลือกที่จะใช้ มาตรการการควบคุม “ภาพโป๊” และ “สื่อลามก” เป็นหลักเพื่อบรรลุดุลยภาพประสังคมดังกล่าว (วราภรณ์

แซมสัน, 2551: 4)

ในส่วนของการควบคุมพฤติกรรมและค่านิยมของเด็กและเยาวชนนั้น ประเทศไทยมีความเข้มงวดมากเป็นพิเศษในช่วงปี พ.ศ.2502 ถึง 2516 เนื่องด้วยแนวคิดของประเทศไทยในยุคนั้นเห็นว่าเด็กและเยาวชนเป็นกำลังสำคัญของชาติแทนผู้ใหญ่ต่อไปในอนาคต และกำลังสำคัญของชาติเหล่านี้ต้องมีระเบียบวินัย รักความก้าวหน้า ขยันหมั่นเพียร มีคุณธรรมและศีลธรรม ใส่ใจการเรียนรู้ (วัชนี คำน้ำปาด, 2547: 33-42, 80-86) อย่างไรก็ตามเด็กและเยาวชนในยุคนั้นอาจเสื่อมเสียได้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมในสังคมเมืองและการหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตก เช่น การเดินร่า การมั่วสุมในร้านกาแฟ การแต่งกายรัดรูป ตามแบบแฟชั่นดาราภาพยนตร์ รวมถึงภาพยนตร์และสิ่งทีก่อให้เกิดการมารณ เกิดเป็นความตื่นตระหนกทางศีลธรรม (moral panic) ในช่วง พ.ศ.2502 ถึง 2506 ประเทศไทยมีนโยบายกวัดขั้นเป็นพิเศษสั่งห้าม “เครื่องยั่วเยาชนวัยรุ่นให้เกิดความคึกคะนอง เช่น ภาพยนตร์ที่เป็นภัยต่อจิตใจ... และเครื่องชักจูงจิตใจฟุ้งเฟ้อในทางกามารณ” (วัชนี คำน้ำปาด, 2547: 52)

นอกจากนี้ในช่วง พ.ศ.2508 ถึง 2516 ประเทศไทยนอกจากที่จะวางแนวนโยบายกำกับพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนให้อยู่ในศีลธรรมอันดีแล้ว ยังให้มีการศึกษาเกี่ยวกับอาชญากรรมที่กระทำโดยเด็กและเยาวชน มีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการวิจัยสาเหตุแห่งความผิดบางลักษณะในคดีเด็กและเยาวชน คณะกรรมการวิจัยสาเหตุที่ทำให้คดีอาญาเพิ่มขึ้น ซึ่งในปี พ.ศ.2509 คณะอนุกรรมการชุดนี้ได้สรุปว่าหนึ่งในสาเหตุที่อาชญากรรมเพิ่มขึ้นในกลุ่มเด็กและเยาวชนเนื่องจาก “การควบคุมสื่อมวลชนในด้านเผยแพร่สิ่งยั่วเยาการมารณ และอาชญากรรมยังไม่เพียงพอ ปลอ่วยวัฒนธรรมต่างประเทศที่เป็นภัยและขัดกับวัฒนธรรมไทยเข้ามาได้ ก่อให้เกิดผลร้ายแก่เด็กและเยาวชน” และได้แนะนำทางแก้ไขไว้ว่าจะต้องประกาศกฎหมายเกี่ยวกับภาพยนตร์โดยเร็วเพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถตรวจพิจารณาภาพยนตร์และโทรทัศน์ที่มีพฤติกรรมทางกามารณได้ โดยกำหนดเกณฑ์เพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับระดับการเปิดเผยร่างกายไว้ด้วยว่า “ภาพสตรีต้องไม่แสดงการเปลือยมากกว่าชุดอาบนํ้าปกติ” หรือ “ส่วนลับของร่างกายสตรีต้องเป็นเป้ารองจากเรื่อง และต้องไม่แสดงเหมือนจริงจนเห็นถนัด” (วัชนี คำน้ำปาด, 2547: 88-89) แนวคิดในการกันเด็กและเยาวชนไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับภาพโป๊และสื่อลามกยังคงมีปรากฏสืบเนื่องในสังคมไทยจนถึงปัจจุบัน เช่น กรณี ตำรวจ 191 “สนองนโยบายกวาดล้างปราบปรามอบายมุข ระดมจับหนังสือโป๊-ซีดีลามกอนาจารจำนวนมาก ระบูป้องกันอบายมุขเข้าไปแพร่หลายในสถานศึกษาช่วงเปิดเทอม” (ผู้จัดการออนไลน์, 2552a) และในยุคที่ภาพโป๊และสื่อลามกได้ย้ายถิ่นฐานไปอยู่บนอินเทอร์เน็ต ประเทศไทยยังคงแสดงความกังวลในเรื่องนี้ และพยายามที่จะเข้าไปควบคุมสื่อลามกบนอินเทอร์เน็ตในนามของการคุ้มครองเด็กและเยาวชนต่อไป ตัวอย่างเช่น การจัดสัมมนา “สื่อกับเซ็กซ์: หายนะภัยของชาติ? มาตรการและยุทธศาสตร์ทางวัฒนธรรม” ที่จัดโดยกระทรวงวัฒนธรรมและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในช่วงปี พ.ศ.2548 ที่เน้นย้ำถึงแนวคิดที่ว่าภาพโป๊และสื่อลามกเป็นภัยร้ายทำลายเยาวชนและความกังวลที่สื่อลามกหาได้ง่ายบนอินเทอร์เน็ต (ไทยรัฐ, 2548) หรือกรณีชาวกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีปฏิบัติการปิดเว็บไซต์นางงามเว็บไซต์หนึ่งเนื่องจากเว็บไซต์แห่งนี้มีการเผยแพร่ภาพและคลิปวิดีโอลามกที่มีการเรียกเก็บค่าบริการในการเข้าชมโดยส่วนหนึ่งเป็นไปเพื่อปกป้องเยาวชน (SI News, 2559) เป็นต้น

### ส่วนที่ 3: ปฏิสัมพันธ์ของสังคมและรัฐต่อภาพโป๊ในประเทศไทย

อย่างที่ได้อธิบายมาแล้ว ทั้ง “ศีลธรรม” และ “กฎหมายสื่อลามก” ยังคงปรากฏฐานอย่างมั่นคงในสังคมไทยในฐานะเป็นบรรทัดฐานซึ่งวางกรอบสื่อต่างๆ โดยเฉพาะที่เป็นรูปภาพไม่ให้น่าสนใจร่างกายอันเปลือยเปล่าหรือกิจกรรมทางเพศชัดแจ้งเปิดเผยจนเกินระดับก่อให้เกิดการยั่วยุการลามก ถึงกระนั้นก็ตาม คงปฏิเสธไม่ได้เช่นกันว่าเรื่องเพศและอารมณ์ทางเพศ ก็ยังคงเป็นแรงขับเคลื่อนในการดำเนินชีวิตตามธรรมชาติและเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์อยู่ ภาพโป๊ที่ปรากฏในสังคมไทยจึงยังคงมีอยู่ ทั้งที่เป็นภาพโป๊ที่เข้าข่ายว่าเป็นสื่อลามกซึ่งต้องซุกซ่อนหลบหลีกสายตาของกฎหมาย และภาพโป๊ที่ยังไม่ถึงขั้นสื่อลามกแต่ก็ถูกฝ่ายสนับสนุนศีลธรรมเฝ้าจับตามองและต่อต้านเมื่อได้จังหวะ

หนังสือที่เข้าข่ายสื่อลามกมีอยู่ในสังคมไทยมานานมากซึ่งย้อนกลับไปถึงประมาณช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (เนื่องจากเป็นหนังสือที่ผิดกฎหมายจึงไม่มีประวัติบันทึกไว้อย่างเป็นทางการ) ที่มีสิ่งพิมพ์ที่เรียกว่า “หนังสือปกขาว” ซึ่งในเล่มจะเป็นนวนิยายสั้นเชิงสังวาส (erotic story) และจะมีภาพประกอบบ้างเล็กน้อยซึ่งจะเป็นพิมพ์สี่เหลี่ยมเป็นรูปผู้หญิงเปลือยหรือมีกิจกรรมทางเพศ (บางเล่มมีภาพแค่หน้าปกเท่านั้น) หลังจากที่มีการพิมพ์พัฒนาไปหนังสือโป๊ในแบบภาพสี่ก้าเกิดขึ้น มีทั้งภาพที่นำเข้าจากต่างประเทศและใช้นางแบบในประเทศ ซึ่งแหล่งที่วางขายหนังสือโป๊เหล่านี้ก็คือสนามหลวงก่อนที่จะย้ายมาที่จตุจักร พร้อมกับการมาถึงของวิดีโอ ที่นำเสนอภาพโป๊แบบเคลื่อนไหวที่สามารถดูได้ส่วนตัวในห้องที่บ้านกับเครื่องเล่น (ซึ่งก่อนถึงช่วงยุควิดีโอ การดูหนังโป๊ต้องไปดูที่โรงภาพยนตร์หรือต้องมีเครื่องฉายฟิล์ม 8 มิลลิเมตรที่มีราคาแพงจึงรวมกลุ่มกันดู) ยุคเปลี่ยนผ่านของ วิดีโอ สู่ วีซีดี และ ดีวีดี พร้อมๆ กับการที่พันธุ์ทิพย์พลาซ่าได้กลายเป็นแหล่งศูนย์รวมวีซีดีและดีวีดีโป๊ที่เป็นสื่อลามก สื่อลามกจึงยังคงแอบซ่อนอยู่ใต้ดินในฐานะสิ่งผิดกฎหมาย (สัญญาลักษณ์ พงษ์สุวรรณ, 2545: 5-25, 58-117) จากนั้นก็เข้าสู่ยุคที่อินเทอร์เน็ตที่เปรียบเสมือนหอสมุดหนังสือโป๊ที่ใหญ่ที่สุดในโลกที่ผู้ชมเข้าถึงได้ง่ายและสามารถค้นหาภาพโป๊ที่เข้าข่ายเป็นสื่อลามก (ตามกฎหมายไทย) ได้แทบเกือบทุกประเภทจากเกือบทั่วทุกมุมโลกตามแต่ที่จินตนาการจะไปถึง

อย่างไรก็ตาม ภาพโป๊ที่เข้าข่ายสื่อลามกซึ่งปรากฏอยู่ในสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือโป๊ วีซีดี หรือ ดีวีดี ต่างตกเป็นเป้าหมายของการบังคับใช้กฎหมายสื่อลามกทั้งสิ้นหากเป็นการผลิตไว้เพื่อจำหน่ายหรือเผยแพร่ ชาวเจ้าหน้าที่ตำรวจทำการกวาดล้างผู้ผลิตหนังสือโป๊ หรือดีวีดีโป๊ ที่เข้าข่ายสื่อลามกยังมีปรากฏให้เห็นเป็นช่วงๆ ที่พาดหัวข่าว เช่น “กวาดล้างซิดีเถื่อน-หนังโป๊ย่านรังสิต” (ผู้จัดการออนไลน์, 2556) หรือ “ตร. หารดใหญ่พิต! จับซิดีลามกอนาจาร สร้างภาพลักษณ์ที่ดีรับ AEC” (ผู้จัดการออนไลน์, 2557) เป็นต้น ในขณะที่ภาพโป๊ที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตนั้นทางกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดำเนินการปิดกั้น หรือที่รู้จักกันว่า “บล็อกเว็บ” ซึ่งปรากฏให้เห็นเป็นระยะๆ เช่นกัน เช่น “ไอซีทีเผยไล่บล็อกเว็บโป๊แล้วกว่าหมื่น! หนักใจเว็บนอกคุยกยาก” (เดลินิวส์, 2550) “วร.ประสานไอซีที บล็อกเว็บลามก โหลว่อนกว่าแสน” (ไทยรัฐ, 2553) หรือ “ไอซีทีบล็อกแล้ว! คลิป นร.ฉว ‘อ๊ับ’ โจ่งครึม” (ไทยรัฐ, 2555) ถึงกระนั้นก็ตามรัฐจะไม่เข้าไปยุ่งย่ำในการดูภาพโป๊ที่อยู่ในพื้นที่ส่วนตัว เช่น การดูหนังสือโป๊ หรือ เว็บโป๊ภายในเคสสถาน เนื่องจากไม่มีกฎหมายให้อำนาจรัฐทำเช่นนั้น และ ณ ปัจจุบันรัฐยังไม่มีท่าทีที่จะออกกฎหมายเพื่อเข้ามายุ่งย่ำในการดู

## ภาพโป๊ในพื้นที่ส่วนตัว

ในด้านทัศนคติของสังคมไทยต่อสื่อลามกนั้น สติยโชค โพธิ์สะอาด และคณะ (2552: 101, 126) ได้ทำการสำรวจทั่วประเทศผ่านแบบสอบถามไว้ใน *ตลาดสื่อลามก: พฤติกรรมการบริโภคสื่อลามกและทัศนคติต่อแนวคิดในการจัดระบบสื่อลามกของไทย* เมื่อปี พ.ศ.2552 ซึ่งเป็นข้อมูลล่าสุดเท่าที่มีอยู่ ณ ขณะนี้ จากกลุ่มตัวอย่าง (จำนวนรวม 2,400 คน เป็นชาย 1,155 คนและหญิง 1,243 คน โดยอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 20-29 ปี) พบว่าร้อยละ 53.6 เห็นว่าสื่อลามกควรเป็นเรื่องถูกกฎหมาย โดยในจำนวนนี้ ร้อยละ 39.2 มองว่าเป็นเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการระบายความใคร่ ซึ่งจากข้อมูลนี้พอจะกล่าวได้ว่าในด้านความรู้สึกเชิงศีลธรรมแล้ว คนในสังคมไทยอย่างน้อยย้อนไปในช่วง 7 ปีก่อนก็ยอมรับ รับรู้ถึงการมีอยู่ และดูภาพโป๊ที่เข้าข่ายเป็นสื่อลามกเกินกว่าครึ่ง อย่างไรก็ตามผลการสำรวจของฝ่ายที่เห็นด้วยกับการทำให้สื่อลามกถูกกฎหมายนั้นก็กำลังกับฝ่ายที่ยังคงมองเชิงศีลธรรมว่าสื่อลามกยังไม่ควรมีที่ทางในสังคมและยังจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายควบคุมอยู่ต่อไป

ในอีกด้านหนึ่ง คือ ภาพโป๊ที่ยังไม่เข้าข่ายสื่อลามกซึ่งกระแสมนิยมแพร่หลายในสังคมไทยนั้นเริ่มต้นตั้งแต่ช่วง พ.ศ.2502 ที่สุรียะห์หนึ่ง ได้ผลิตปฏิทินสมนาคุณลูกค้า ซึ่งปฏิทินในแต่ละปีเสนอภาพหญิงนุ่งน้อยห่มน้อย ชุดว่ายน้ำ จนถึงระดับเปลือยกายแต่ยังไม่เปิดเผยโจ่งแจ้งจนอาจเข้าข่ายสิ่งผิดกฎหมาย แต่ที่น่าสนใจ คือ ปฏิทินของสุรียะห์หนึ่งในปี 2533 ถูกเจ้าหน้าที่ดำเนินการกวาดล้างเนื่องจากกระทรวงมหาดไทยมองว่าปฏิทินชุดดังกล่าวมีลักษณะยั่วทางเพศเป็นสื่อลามก จนในปีพ.ศ.2539 จึงยุติการผลิตปฏิทินในลักษณะดังกล่าวลงเนื่องด้วยสุรียะห์หนึ่งต้องการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้กับบริษัทตนเอง นอกจากนั้นด้วยปัญหาเรื่องเศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ.2541 ปฏิทินในลักษณะคล้ายกันนี้ของสุรียะห์หนึ่งๆ ก็ลดจำนวนลงจนไม่มีการพิมพ์ปฏิทินในปี พ.ศ.2542 แต่ปฏิทินดังกล่าวจากสินค้าทั้งสุราและประเภทอื่นๆ ก็กลับมาอีกครั้งในปี พ.ศ.2543 (จินตารวรรณ สิ่งคงสิน, 2548) จนถึงปัจจุบันก็ยังคงมีอยู่ เช่น ปฏิทินของเบียร์ยี่ห้อหนึ่ง ซึ่งมาในรูปแบบดีจิทัล (Market Oops!, 2014) ในขณะที่นิตยสารสำหรับผู้ชายที่ออกมาในช่วง พ.ศ.2515-2518 เช่น *แมน* และ *หนุ่มสาว* ซึ่งเน้นเรื่องสั้น บทกวี สารคดี แม้จะมีภาพหญิงเปลือยประกอบบ้างแต่อยู่ในลักษณะ “ไม่เห็นหัวนม” และซึ่งนิตยสารสำหรับผู้ชายในยุคต่อมาเช่น *For Men*, *M* หรือ *CUTE* (สัญญาลักษณ์ พงษ์สุวรรณ, 2545: 26-28) และปัจจุบัน อย่างเช่น *FHM* และ *MAXIM* ก็ยังคงเน้นที่เนื้อหาเป็นหลัก เช่นเดียวกันกับภาพพิเศษของหนังสือพิมพ์ เช่น มวลัยไทยรัฐ ที่มีประวัติย้อนหลังไปถึงปี พ.ศ.2531 (ไทรรัฐ, 2557) ที่นำเสนอภาพของหญิงสาวในชุดว่ายน้ำ นุ่งน้อยห่มน้อย หรือถึงเปลือยแต่จะไม่ล้ำเส้นจนเข้าข่ายเป็นสื่อลามกเป็นสิ่งผิดกฎหมายไป

แม้ว่าภาพส่วนใหญ่ที่ปรากฏในนิตยสารผู้ชายหรือในหนังสือพิมพ์จะไม่เข้าข่ายสื่อลามกตามที่กฎหมายมุ่งที่จะควบคุมและกำจัด แต่เนื่องด้วยภาพเหล่านี้ปรากฏอยู่ “บนดิน” ในสื่อที่มีการกระจายวงกว้างในสังคม (ต่างจากภาพโป๊ที่เป็นสื่อลามกซึ่งหลบซ่อนอยู่ “ใต้ดิน”) ทำให้ได้รับเสียงวิพากษ์วิจารณ์ ถูกดำเนินคดีเตียน จนไปถึงถูกต่อต้านเป็นจากสังคมบ่อยครั้ง ซึ่งการวิพากษ์วิจารณ์ก็ตั้งอยู่ในเรื่องของศีลธรรมที่ว่าภาพต่างๆ ดังกล่าวไม่ควรนำเสนอร่างกายเปลือยในระดับหรือแสดงท่าทางในลักษณะที่เกินกรอบของความเหมาะสมที่จะยอมรับได้ (ซึ่งทั้งนี้เป็นเรื่องอัตวิสัยของผู้ดู) กรณีตัวอย่างหนึ่งที่น่าสนใจ คือ กรณีที่อดีตข้าราชการประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีและเป็นทายาทของบริษัทผลิตเบียร์ขนาดใหญ่แห่งหนึ่งนำปฏิทินเบียร์

ยี่ห้อหนึ่งซึ่งมีภาพหญิงสาวเปลือยไปแจกจ่ายที่ทำเนียบรัฐมนตรีช่วงปีใหม่ ซึ่งต่อมาเธอผู้นั้นได้รับกระแสวิพากษ์วิจารณ์ว่าการกระทำดังกล่าวไม่เหมาะสมจนต้องลาออกจากตำแหน่ง (ผู้จัดการออนไลน์, 2552b) ถ้าพิจารณาเนื้อแท้ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกระแสดังกล่าวไม่ได้มุ่งไปที่การนำปฏิทินมาแจกแต่เพียงอย่างเดียว แต่มุ่งไปที่ภาพเปลือยของหญิงสาวในปฏิทินอีกด้วย ซึ่งแม้ไม่ผิดกฎหมายแต่สังคมบางส่วนเห็นว่าเป็นการไม่เหมาะสมที่จะให้ไปปรากฏในสถานที่สำคัญ หรือ กรณีที่มีการวิพากษ์วิจารณ์ภาพนางแบบเปลือยแต่ไม่เข้าข่ายสื่อลามกที่ปรากฏในมาลัยไทยรัฐบนเว็บบอร์ดแห่งหนึ่ง มีหลายความเห็นที่ภาพดังกล่าวไม่เหมาะสมและยังเป็นการไม่สมควรขึ้นไปอีกเพราะภาพดังกล่าวปรากฏอยู่บนหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ที่ใครๆ รวมถึงเด็กก็สามารถเห็นได้ (Pantip.com, 2556) นี่เป็นเพียงไม่กี่ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าบางส่วนในสังคมไทยยังไม่ยอมรับที่จะให้ภาพที่แสดงการเปิดเผยร่างกายมากเกินไปจนเกินความเหมาะสม (ซึ่งเป็นอหิวาต์ของสังคม) ไปปรากฏอยู่ในพื้นที่สาธารณะที่ผู้คนเข้าถึงได้ง่าย แต่ถ้าหากภาพดังกล่าวไปปรากฏอยู่ในหนังสือ หรือ นิตยสารเฉพาะหรือแม้กระทั่งไปอยู่ในหน้าหลังๆ ของหนังสือพิมพ์ ปฏิบัติการต่อต้าน “อาจ” รุนแรงน้อยกว่านี้ จึงอาจกล่าวพอสรุปได้ว่า ในกรณีของภาพโป๊ที่ยังไม่เข้าข่ายสื่อลามกนั้น พื้นที่ที่ภาพปรากฏตัวอยู่เป็นสิ่งสำคัญ ถ้าภาพไปปรากฏในพื้นที่สาธารณะหรือสื่อที่คนเข้าถึงได้ง่ายปฏิบัติการต่อต้านที่อิงจากแนวคิดเรื่องศีลธรรมที่ได้กล่าวมาอาจมีมาก แต่ถ้าภาพไปปรากฏในพื้นที่ส่วนบุคคลหรือสื่อเฉพาะสำหรับคนบางกลุ่มไม่เป็นการแพร่หลายปฏิบัติการต่อต้านก็ “อาจ” จะน้อยลงตามไปด้วย

## unสรุป

ความสัมพันธ์ของภาพโป๊ กฎหมายสื่อลามกและศีลธรรมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความไม่ลงรอยกันระหว่างธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความสนใจในภาพโป๊ ซึ่งเป็นตัวแทนการแสดงออกในเรื่องทางเพศของตัวเองกับความพยายามในการควบคุมภาพโป๊เหล่านั้นโดยอาศัยพื้นฐานแนวคิดทางศาสนาโดยเฉพาะศาสนาคริสต์ที่มองว่าเรื่องเพศเป็นด้านมืดของมนุษย์เป็นเรื่องต้องควบคุม มากำหนดเป็นกรอบ “ศีลธรรม” เพื่อใช้เป็นความชอบธรรมในการสร้างเครื่องมือที่เรียกว่า “กฎหมายสื่อลามก” ขึ้นมา

จุดเริ่มต้นของแนวคิดเช่นนี้มาจากโลกตะวันตก แต่ก็ได้ส่งต่อมายังโลกตะวันออกอย่างประเทศไทยผ่านความพยายามที่จะทำให้ประเทศเป็นอารยะเพื่อหลีกเลี่ยงจากอิทธิพลของการล่าอาณานิคมในศตวรรษที่ 19 และค่อยๆ หยั่งรากลึกในสังคมไทย จนกลายเป็นศีลธรรมในสังคมร่วมสมัยอันเป็นพื้นฐานในการกำหนดบรรทัดฐานสื่อลามกของประเทศไทย อย่างไรก็ตามเมื่อกาลเวลาผ่านพ้นมานับร้อยปี โลกตะวันตกโดยเฉพาะประเทศอังกฤษอันเป็นถิ่นกำเนิดของศีลธรรมทางเพศแบบวิกตอเรีย ก็มีอาจจะดำรงอยู่อย่างไม่สะทกสะท้านต่อกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงในเรื่องศีลธรรมทางเพศในสังคมได้ ความเข้มงวดของระดับการเปิดเผยร่างกาย การนำเสนอภาพกิจกรรมทางเพศถูกผ่อนปรนลง ผนวกกับแนวคิดเรื่องเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่เฟื่องฟูขึ้นในโลกตะวันตก แม้กฎหมายสื่อลามกของอังกฤษยังคงมีผลใช้บังคับในปัจจุบันแต่ก็เปิดกว้างมากขึ้นสำหรับการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับเพศผ่านทางภาพโป๊

ในขณะที่ในประเทศไทยศีลธรรมทางเพศร่วมสมัยนั้นซึ่งจากข้อมูลทางประวัติศาสตร์ไม่ใช่ทัศนคติต่อเรื่องเพศของสังคมไทยแต่ดั้งเดิม แต่ศีลธรรมทางเพศนี้ก็กลับลงหลักปักฐานอยู่ในสังคมไทยได้อย่างมั่นคงราวกับว่านี่คือศีลธรรมทางเพศของสังคมไทยมาครั้งแต่โบราณ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนผ่านการบังคับใช้กฎหมายสื่อลามกและการให้เหตุผลในคำพิพากษา นโยบายของรัฐไทยช่วงต่างๆ วาทกรรม รวมถึงปฏิกิริยาของสังคม ถึงกระนั้นก็ตามภาพโป๊ทั้งที่เข้าข่ายเป็นสื่อลามกและไม่เข้าข่ายยังปรากฏตัวอยู่ในสังคมต่างกันที่ว่าจะอยู่ “บนดิน” หรือ “ใต้ดินเท่านั้น ภาพโป๊ทั้งที่เข้าข่ายเป็นสื่อลามกจะถูกดำเนินการควบคุมและกวาดล้างโดยกฎหมาย ภาพโป๊ที่ไม่เข้าข่ายสื่อลามกแม้จะรอดพ้นจากกฎหมาย แต่ว่าหากไปปรากฏอยู่ในพื้นที่สาธารณะหรือสื่อที่ผู้คนเข้าถึงได้ง่ายภาพเหล่านั้นจะถูกกระแสวิพากษ์วิจารณ์เชิงต่อต้านเช่นกัน

ถึงกระนั้นก็ตามสังคมไทยเองก็คงไม่ต่างจากสังคมในประเทศอื่นๆ ที่ถูกโหมกระหน่ำด้วยกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงทั้งในเรื่องค่านิยมและมุมมองต่อเรื่องทางเพศ คำถามจึงไม่ได้อยู่ที่ว่าศีลธรรมทางเพศของสังคมไทยร่วมสมัยและบรรทัดฐานสื่อลามกของประเทศจะเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ แต่กลับอยู่ที่ว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเกิดเมื่อใดและจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร ซึ่งกาลเวลาเท่านั้นจะเป็นผู้เฉลยคำตอบเมื่อจุดเปลี่ยนดังกล่าวเดินทางมาถึง

## เชิงอรรถ

<sup>1</sup> มาตรา 240 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 (พ.ศ.2451) เป็นกฎหมายสื่อลามกแรกสุดในระบบกฎหมายสมัยใหม่ของประเทศไทย โดยในบทบัญญัตินี้ใช้คำว่า “ลามกอนาจาร” ไม่ใช่ คำว่า “อนาจาร” เหมือนอย่างใน มาตรา 287 แห่งประมวลกฎหมายอาญา อย่างไรก็ตาม มาตรา 240 นี้ก็ไม่ได้บัญญัติหรือให้คำนิยามคำว่า “ลามกอนาจาร” แต่อย่างใด กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ใช้บังคับจนถึงปี พ.ศ.2499 โดยมีประมวลกฎหมายอาญามาแทนที่

<sup>2</sup> เหตุผลอื่น เช่น ภาพโป๊ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเพศ หรือภาพโป๊ทำให้ความเข้าใจในเรื่องเพศของเด็กและเยาวชนผิดเพี้ยนไป เป็นต้น

<sup>3</sup> St. Augustine เป็นนักบุญในคริสตศาสนาที่มีชีวิตอยู่ในช่วงปีคริสต์ศักราชที่ 345 ถึง 430 เป็นทั้งนักเทววิทยาและนักปรัชญาซึ่งได้เขียนผลงานเกี่ยวกับปรัชญาและเทววิทยาไว้มากมาย

<sup>4</sup> ในปี พ.ศ.2499 ประมวลกฎหมายอาญาได้ใช้บังคับแทนกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 และมาตรา 287 แห่งประมวลกฎหมายอาญาจึงได้แทนที่ มาตรา 240 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา พ.ศ.127 ในฐานะกฎหมายสื่อลามก

## รายการอ้างอิง

### ภาษาไทย

กนกวรรณ ธราวรรณ. (2555). ใน กุลภา วจนสาระ และ กฤตยา อาชวนิจกุล (บรรณาธิการ) *ประชากรและสังคม 2555: ประชากรชายขอบและความเป็นธรรมในสังคมไทย*. (หน้า 145-164). นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

- ก้องสกล กวินรวีกุล. (2545). *การสร้างร่างกายพลเมืองไทยสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม พ.ศ. 2481-2487*. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล (มานุษยวิทยา) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กฤตยา อาชวนิจกุล และพริศรา แซ่ก้วย. (2551). “กฎ ปฏิบัติการของสังคมไทยในกระแสจารีตเรื่องเพศจะอ่อนกำลังลง?” ใน ธวัชชัย พาชื่น และพิมพ์วิทย์ บุญมงคล (บรรณาธิการ) *รายงานการประชุมประจำปี เพศวิถีศึกษาในสังคมไทยครั้งที่ 1 หัวข้อ: วิพากษ์องค์ความรู้และธรรมเนียมปฏิบัติเรื่องเพศวิถีศึกษาในสังคมไทย*. (หน้า 57-72) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญดีการพิมพ์.
- จอมพล พัทธกันต์โยธิน. (2551-2552). “ความผิดฐานครอบครองสื่อลามกเด็กในระบบคอมพิวเตอร์ตามกฎหมายอังกฤษ” *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 2(1): 9-29.
- จอมพล พัทธกันต์โยธิน. (2555). “หนังโป๊ สื่อลามก และการแสดงความคิดเห็น” ใน นฤมล กล้าทุกวัน (บรรณาธิการ) *MARATHON: อินเทอร์เน็ต การเมือง วัฒนธรรม 1 (ฉบับออกตัว)* (หน้า 452-469). กรุงเทพฯ: เครือข่ายพลเมืองเน็ต.
- จอมพล พัทธกันต์โยธิน. (2556). “บรรทัดฐานในการตัดสินสื่อลามกของกฎหมายอังกฤษและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น” *วารสารทอกฎหมาย*, 5(1): 32-43.
- จอมพล พัทธกันต์โยธิน และคณะ. (2558). “BDSM: กามารมณ์ภายใต้อำนาจและความเจ็บปวด” *มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ปริทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 3(2): 19-39.
- ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (2551). *ประวัติศาสตร์ของเพศวิถี: ประวัติศาสตร์เรื่องเพศ/เรื่องเพศในประวัติศาสตร์ไทย*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง.
- ณรงค์ ใจหาญ. (2529). “ความหมายของ ‘สื่อลามก’ ในกฎหมาย” *วารสารนิติศาสตร์*, 16(2): 125-131.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2538). *ผ้าขาวม้า, ผ้าขี้ริ้ว, กางเกงใน และ ฯลฯ : ว่าด้วยประเพณี, ความเปลี่ยนแปลง และเรื่องสรรพสาระ*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- นิวัตร กองเพียร. (2551). *เชิงสังวาส: กามรูปในภาพเขียนตามประเพณีที่มีเสียงวรรณคดีไทย*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- วัชนิ คำน้ำปาด. (2547). *เด็กกับความคาดหวังของรัฐบาล พ.ศ. 2502-2519*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารภรณ์ แซ่มสนิท. (2551). *วิถีคิดเรื่องเพศวิถีของชาวไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- สัญญาลักษณ์ พงษ์สุวรรณ. (2545). *พี่...พี่...ไปมัยพี่*. กรุงเทพฯ: เลิฟ แอนด์ ลิฟ.
- สถิตย์โชค โพธิ์สะอาด และคณะ. (2552). *ตลาดสื่อลามก: พฤติกรรมการบริโภคสื่อลามกและทัศนคติต่อแนวคิดในการจัดระเบียบสื่อลามกของไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

- Buckland, Rosina. (2010). *Shunga: Erotic Art in Japan*. London: British Museum Press.
- Durham, Sarah. (2015). *Opposing Pornography: A look at the Anti-Pornography Movement*. Raleigh: Lulu Press.
- Gordon, Alec. (1998). Women in Thai Society as Depicted in Mural Paintings. In Howard, Michael C., Wattana Wattanapun and Gordon, Alec (eds.), *Traditional T'ai Arts in Contemporary Perspective* (pp.175-192) Bangkok: White Lotus Press.
- Greek, Cecil E. and Thompson, William. (1992). Antipornography Campaigns: Saving the family in America and England. *International Journal of Politics, Culture and Society*, 5(4): 601-616.
- Hawkes, Gail. (2004). *Sex & Pleasure in Western Culture*. Cambridge: Polity Press.
- Jackson, Peter. (2002). Offending Images: Gender and Sexual Minorities, and State Control of the Media in Thailand In Hiang, Russell Khng Heng (ed). *Media Fortunes, Changing Times: Asian States in Transition* (pp. 201-230). Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.
- Kilmer, Martin F. (1993). *Greek Erotica: On Attic Red-Figure Vases*. London: Duckworth.
- Posner, Richard A. (1994). *Sex and Reason*. Cambridge Massachusetts: Harvard University Press.
- Varma, Promodini. (2004). *Love Sculptures of Khajuraho*. New Delhi: Lustre.
- Varone, Antonio. (2001). *Eroticism in Pompeii*. Los Angeles: Getty Publications.
- Weaver, Mary Jo. (1989). Pornography and the Religious Imagination. In Gubar, Susan and Hoff, Joan (eds.). *For Adult Users Only: The Dilemma of Violent Pornography* (pp.68-82). Bloomington: Indiana University Press.

### เอกสารออนไลน์

- จินตารรรณ สิ่งคงสิน. (30 ธันวาคม 2548). ย้อนรอยปฏิทิน “นู้ด”. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2559 จาก <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9480000178625>
- เดลินิวส์. (9 มกราคม 2550). ไอซีทีเผยโล่บล็อกเว็บโป๊แล้วกว่าหมื่น! นักใจเว็บนอกคุมยาก. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2559 จาก TLC News <http://news.tlcthai.com/news-interest/112.html>.
- ไทยรัฐ. (27 ตุลาคม 2548). ห่วงเยาวชนรุกรัฐบาลปราบสื่อลามก. สืบค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2559 จาก <http://www.teenpath.net/content.asp?ID=1541> (มูลนิธิแพธทูเฮลท์).
- ไทยรัฐ. (2 มีนาคม 2553). วร. ประธานไอซีที บล็อกเว็บลามก ใล่อ่อนกว่าแสน. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2559 จาก <http://www3.senate.go.th/security/index.php...> (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา).

- ไทยรัฐ. (5 มกราคม 2555). *ไอซีทีบล็อกแล้ว! คลิป นร.ฉาว ‘อ๊ีบ’ โจ่งครึม*. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2559 จาก <http://m.thairath.co.th/content/228210>.
- ไทยรัฐ. (29 ธันวาคม 2557). *สุดยอดมาลัยไทยรัฐแห่งปี*. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2559 จาก <http://www.thairath.co.th/clip/10410>.
- ผู้จัดการออนไลน์. (28 พฤษภาคม 2552a). *ตร. 191 กวาดล้างอบายมุข จับหนังสือโป๊-วีซีดีลามกเพียบ!*. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2559 จาก <http://www.manager.co.th/Crime/ViewNews.aspx?NewsID=9520000060227>.
- ผู้จัดการออนไลน์. (17 ธันวาคม 2552b). *ปฏิทินนัดพันพิช! “น้องต๋น” ลาออกแสดงความรับผิดชอบ*. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2559 จาก <http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews...>
- ผู้จัดการออนไลน์. (25 กุมภาพันธ์ 2556). *กวดล้างซีดีเถื่อน-หนังโป๊ย่านรังสิต*. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2559 จาก <http://www.manager.co.th/Crime/ViewNews...>
- ผู้จัดการออนไลน์. (25 กรกฎาคม 2557). *ตร.หัดใหญ่พิต! จับซีดีลามกอนาจาร สร้างภาพลักษณ์ที่ตื้อรับ AEC*. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2559 จาก <http://www.manager.co.th/South/ViewNews...>
- Market Oops!. (16 ธันวาคม 2557). *ปฏิทิน LEO สุดเซ็กซี่ชาวไทยฮือฮา จัดเต็มเหนือคาดกว่าเดิม ในรูปแบบแอฟพลิเคชั่น*. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2559 จาก <http://www.marketingoops.com...>
- Pantip.com (31 ธันวาคม 2556). *มาลัยไทยรัฐปีก่อนเสื่อมจริงอะไรจริง*. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2559 จาก <http://pantip.com/topic/31452657>
- Peter Jackson. (9 August 2003). *Performative Genders, Perverse Desires: A Bio-History of Thailand's Same-Sex and Transgender Cultures*. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2559 จาก <http://intersections.anu.edu.au/issue9/jackson.html>.
- S!News. (18 พฤษภาคม 2559). *ตำรวจ ปอท. บุกทลายเว็บไซต์นางงามชื่อดัง*. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2559 จาก <http://news.sanook.com/1997602/>
- The Guardian. (6 January 2012). *Michael Peacock's Acquittal is a Victory for Sexual Freedom*. สืบค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2559 จาก <http://www.theguardian.com/com...>